

נתיבות ישעיה

והוא מאמרים יקרים, שיחות מוסר וחיזוק משובבי לב
ונפש, שנאמרו בפני תלמידים מקשיבים בקול חוצב
להבות אש קודש, ושאתו כשאגת האר"י החי,
להנחילם נתיבות דעת התורה ועבודת השי"ת על
פרשת השבוע

ע"י מרן רבינו
הגאון רבי **אברהם יוסף ראזענבלום** זצוקלה"ה
ראש ישיבת שערי יושר

סוכות תשפ"ג
שנה ה' • גליון רי"ז

מי שיש בידו חידו"ת או טעיפס של
רבינו, וכן מי שרוצה לנדב גליון של
תורת רבינו - נא להתקשר למספר:
EXT 9 1-718-854-2290 או לפקס:
1-718-705-8608

חדש!
אפשר לשמוע השיחה הנדפסת
בנתיבות יושר של כל שבוע במספר:
1-718-559-6660

כל הזכויות שמורות

למערכת חידו"ת של רבינו
ישיבת שערי יושר

בהוצאת מכון "שם עולם"

מכון לחקר כתבי יד - קורות קהילות ואישים
רח' שחל 5, בני ברק
טל: 03-5701977 פקס: 03-5701967

תוכן העניינים

חול המועד סוכות תשנ"ג

יסוד השמחה בשלש הרגלים ובשמע"צ היא שמחת התורה וההתקרבות להשי"ת

- ה. ושמחתם לפני ה' אלוזיכם שבעת ימים (ויקרא כג, מ).
- ה. שורש השמחה בשלש רגלים - השמחה בה' .
- ז. מצות השמחה בחג הסוכות .
- ז. השמחה המיוחדת לאחר כפרת העוונות שיה ביו"כ .
- ח. אופני השמחה שהיה בביהמ"ק .
- ח. השמחה הגדולה לכל ישראל ע"י הריקוד של החסידים ואנשי מעשה .
- ט. גודל מעלת שמחה של מצוה .
- י. השורש של שמחה של מצוה - שמחת הרגל .
- י. השמחה הגדולה בשעת קיום כל מצוה .
- יא. גודל קרבת ה' שיש ע"י קיום כל מצוה .
- יא. גודל מעלת כל מעשה מצוה .
- יב. כי גבר עלינו חסדו - גודל שכר המצוות לעתיד לבא .
- יג. קרבת ה' הגדולה שיש בשמיני עצרת .
- יג. השמחה הגדולה ע"י התורה .
- יד. חיות ושורש העולמות ע"י לימוד התורה .
- יד. ההשפעות שנושפעים ע"י לימוד התורה .
- יז. התנאים כדי לזכות לקדושת התורה .
- יט. ללא קדושת התורה לא יבא לידי תשובה ומעש"ט .
- יט. כל אחד יכול לקנות התורה .

סוכות תשנ"ה

"והוי יודע שהקב"ה מהור ומשרתיו מהורים, ונשמה שנתן בך מהורה היא" – וסגולת האחדות שיש בארבעת המינים להתחבר לכלל ישראל

- זמן שמחתנו זו
- הדין בר"ה אם יזכה לחיים נצחיים. זו
- ענין ארבעת המינים להראות השמחה בנצחון בר"ה כט
- ע"י מה שמראה השמחה ישאר הנצחון בידו כט
- טעם השמחה משום זמן האסיף. ל
- ביאור שני הטעמים כאחד ל
- השי"ת ברא את האדם עם הצטרפות של בשר ודם. לא
- תכלית בריאת האדם לא
- דרך ההשתמשות בגשמיות. לב
- להכיר בחסדי הבורא ולהודות עליהם - וזהו ענין חג הסוכות. לג
- יזהר שלא לעשות את הטפל הגשמיות לעיקר לד
- ארבעת המינים כנגד ד' כתות בישראל. לד
- הענין של כללות ישראל לה
- לבטל עצמו לכלל לו
- הדרכים לבטל עצמו לכלל לו
- יתבטל לכלל ישראל. לו
- הזהירות שלא לבטל את השני. לה
- מעת המחיה נפש מישראל ע"י התקרבות. לט
- לינק מהקדושה של הכלל ישראל בכל הדורות. מא
- יתפלל עבור הכלל ולא רק עבור עצמו. מא
- זמן שמחתנו - לצרור בצרור ה'חיים'. מא

חול המועד סוכות תשנ"ג

יסוד השמחה בשלש הרגלים ובשמע"צ היא שמחת

התורה וההתקרבות להשי"ת

למקום המקדש כדי להראות עצמו לבני ישראל, להיות כאחד עם בני ישראל, וזהו מצב של מעין עולם הבא, והיא מביאה את האדם לשמחה. וזהו השורש של שמחת הרגל בשלוש רגלים.

בעת שבית המקדש נחרב, עדיין נשארה מעין ההתקרבות שהיתה בין השי"ת לכלל ישראל. אלא שהיא במידה קטנה יותר, כי אין לנו את הבחינה של לראות וליראות, ואין השי"ת בא אלינו, ואין אנו באים אל השכינה.

אך עדיין ישנו בכל הרגלים ענין ההתקרבות של השי"ת לבני ישראל, גם כשבני ישראל נמצאים בגלות בכל מקום שהם, יש התקרבות זו בשלושת הרגלים.

וזהו הענין של שמחת הרגל.

שורש השמחה בשלש רגלים -
השמחה בה'

שלוש רגלים זהו הזמן בו יכול האדם להגיע לשמחה מתוך

ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים (ויקרא כג, ז).

ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים. יסוד מצות השמחה בחג הסוכות הוא מה שנאמר בפסוק זה, ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים.

התורה ציוותה לנו לעלות לרגל שלושה פעמים בשנה, וכלל ישראל זוכים להגיע שלושה פעמים בשנה לבית המקדש, ונאמר (שמות כג, ז), 'שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך אל פני האדון ה'', ואמרו בגמרא חגיגה (דף ב.) 'כדרך שבא לראות כך בא ליראות'.

בני ישראל באים אל השכינה, והשכינה מגלה את עצמה לכלל ישראל, והיינו שכביכול הוא כמו מלך שמזמין את ידידיו לשמחתו, ובא לשבת בראש השמחה. זהו הענין של לראות וליראות.

זהו היסוד של ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים, לפי שבחג הסוכות זכו בני ישראל למידה גדולה של קרבת ה', שהשי"ת יורד

השמחה ביום טוב הוא השמחה בהשי"ת, והיינו שישמחו כמה שאנו עם ה', לשמוח כמה שאנו בנים לה' אלוקיכם, זהו ענין השמחה. אלא שהאופנים איך פעולות השמחה נעשים ונפעלים הם גם כגשמיים על ידי בשר ויין, והם אופנים שעל ידם נראית השמחה, אבל השמחה איננה עם הבשר והיין.

למה הדבר דומה, כשאחד משתתף בשמחת נישואין של אחיו או של ידידו, בוודאי שגם יאכל שם סעודה טובה, אבל אוי לה לאותה ידידות אם כל שמחתו בנישואיו הוא כמה שיושב באולם מהודר ואוכל סעודה טובה, הלא על האח לשמוח בשמחת אחיו הנושא אשה. אלא שהדרך להביא את השמחה לידי ביטוי זהו על ידי מה שנאספים בהיכל נאה ואוכלים סעודה טובה, זהו האופן בו מבטאים את השמחה, אבל השמחה היא שמחה פנימית שהאדם שמח בשמחת אחיו.

מי שעיקר שמחתו הוא עם הסעודה הדשנה שמגישים לפניו, יכול הוא גם לשמוח באותה צורה גם בנישואי שייגעין, אם השמחה תתקיים בהיכל נאה שיש שם סעודה כשרה, הרי שהיה שמח אז באותה השמחה, ואוי לו למי ששמחתו

התקרבות להשי"ת, שכן מחמת קדושת הימים, 'והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך', יש בסגולת וקדושת הימים התקרבות של הבורא עולם לבריאה.

מצב זה של התקרבות מביאה את האדם לשמחה, 'דער מצב פון דעם התקרבות רופט ארויס שמחה', וזהו שורש מצות השמחה.

"דער עיקר מצות השמחה איז נישט אז סאיז דא דריי תקופות אין יאהר וואס ס'איז דא א מצוה 'פרייטס ענק', נאר די מצוה איז מאקע זיך צי פרייען מיט דעם רבוננו של עולם. דאס הייסט זיך פרייען מיט דעם וואס מיר זענען דעם עם ה', זיך פרייען מיט דעם וואס מיר זענען בנים לה' אלוקיכם, דאס איז דער ענין פון שמחה".

נאך די אופנים וואס די פעולות השמחה קומען ארויס איז כגשמיים אויך, די בשר ויין, דאס איז אופנים וואס די שמחה קומט ארויס, אבער מען פרייט זיך נישט מיט דעם בשר ויין".

עיקר מצות השמחה שיש בימים טובים אלו איננו מצוה גרידא שיש שלוש תקופות בשנה שיש אז מצוה לשמוח, אלא עיקר מצות

בחג הסוכות, והביא רק פסוק זה, ובדברי חז"ל מבואר בכמה מקומות מהו סיבת השמחה המיוחדת בחג הסוכות.

השמחה המיוחדת לאחר כפרת העוונות שיה ביו"כ

אחד מהמעמים של השמחה המיוחדת בחג הסוכות מבארים חז"ל, הוא לפי שביום הכיפורים זכו בני ישראל לכפרת עוונות, וחג הסוכות בא לאחר יום הכפורים, ולכן השמחה בסוכות גדולה מהשמחה שיש בשאר הימים טובים.

המעם בזה הוא מחמת כמה אנפין, מעם אחד הוא, מאחר שחג הסוכות הוא לאחר כפרת העוונות, ולכן ישנו קירבה של הקב"ה לבני ישראל על ידי ה'ליראות', לכן בחג הסוכות יש שמחה יתירה מהקירבה שיש להקב"ה לבני ישראל יותר מבשאר הרגלים, לפי שכלל ישראל ראויים יותר, ויש לשכינה יותר נחת מבני ישראל, מחמת הזמן של כפרת עוונות.

מעם נוסף יש בדבר, כי כשהאדם נקי מחטא, על ידי כן המציאות של האדם מוכשרת יותר לקבל את אור ה'.

בשמחת נישואי אחיו הוא כשמחה שהיה שמח בנישואיו של השייגעין.

כמו כן, עיקר שמחת הרגל זהו השמחה עם מה שאומרים 'אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך וכו', כי השמחה בימים טובים הוא השמחה עם מה שיש לנו קירבה להשי"ת.

מי שאינו זוכה להשיג שמחה זו, הרי שאין זו השמחה שעליה ציווה השי"ת.

מצות השמחה בחג הסוכות

בשביית המקדש היה קיים היתה המעורר והסיבה של השמחה פי כמה פעמים יותר מהשמחה שיש בזמן שאין בית המקדש קיים, לפי שבזמן שבית המקדש היה קיים היה שם הענין של לראות וליראות.

ובתב הרמב"ם (פ"ח מהלכות לולב ה"ב), 'אף על פי שכל המועדות מצוה לשמוח בהן, בחג הסוכות היתה שם במקדש שמחה יתירה, שנאמר ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים'.

הרמב"ם אינו מבאר מה היתה סיבת השמחה המיוחדת

מה שנתנו לרקוד ולשמוח בבית המקדש רק לחסידים ואנשי מעשה ולא לעמי הארץ, לא היה בה ענין של כבוד, שנותנים רשות לשמוח רק לחסידים ואנשי מעשה ולא לעמי הארץ, שכיבדו את החסידים ואנשי מעשה לרקוד ולא נתנו לעמי הארץ לרקוד, וגם לא היה שם ענין של חסרון מקום, שכן בבית המקדש היה מקום לכל בני ישראל לרקוד.

אלא שהביאור בזה הוא, שכפי מה שהאדם הוא בעל מדרגה,

וואם גרעסער דער מענמש איז, כפי כך גדלה השגתו והבנתו מהו השמחה במה שהוא יהודי, די שמחה פון זיין אַ איד, השמחה של 'אתה' בחרתנו, השמחה מחמת קרבת ה'.

בימי השמחה בבית המקדש השתתפו כל איש ישראל באותה שמחה, היו מי שרקדו, והיו מי שניגנו בכלי שיר, והיו גם מי שהשתתפותם היתה על ידי 'לראות ולשמוע', והיינו שהם קיבלו את השמחה על ידי הראיה והשמיעה, שהראיה והשמיעה היתה מנת חלקם בשמחה.

השמחה הגדולה לכל ישראל ע"י הריקוד של החסידים ואנשי מעשה השמחה היתה אותה שמחה לכל כלל ישראל, אלא

מכל טעמים האלו גדולה השמחה בימי חג הסוכות, הן משום כפרת העוונות, והן מצד מה שהשי"ת כביכול מתקרב יותר לבני ישראל, והן מצד שהאדם ראוי יותר לקבל את קרבת ה' לפי שהוא נקי מעוונות, השמחה הגדולה בחג הסוכות היא, לפי שההשגות של בני ישראל בקרבת ה' כשעמדו בעזרת בית המקדש היה להם השגות גדולות ונעלות יותר, לפי שהיו לאחר יום הכפורים, לאחר הכפרת עוונות.

כפי מה שההשגות הם גדולים ונעלים, כך זוכה האדם ומשיג את השמחה ביותר, לפי שהוא רואה ומרגיש ומשיג יותר מהו סיבת השמחה שעם זה יש לו לשמות.

אופני השמחה שהיה בביהמ"ק

ביצד היה השמחה בחג הסוכות בבית המקדש, כתב הרמב"ם (הלכה יד), 'מצוה להרבות בשמחה זו, ולא היו עושין אותה עמי הארץ וכל מי שירצה, אלא גדולי חכמי ישראל וראשי הישיבות והסנהדרין והחסידים והזקנים ואנשי מעשה, הם שהיו מרקדין ומספקין ומנגנין ומשמחין במקדש בימי חג הסוכות, אבל כל העם האנשים והנשים כולן באין לראות ולשמוע'.

גודל מעלת שמחה של מצוה

ובתב הרמב"ם בסוף הלכות לולב, 'השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה, ובאהבת האל שצוה בהן', השמחה בקיום המצוות, והשמחה בהשי"ת שצונו על קיום המצוה, ששמחים במה שהשי"ת אוהב אותנו ושלכן נתן לנו את המצוות האלו, 'עבודה גדולה היא'. זהו עבודה חשובה מאוד.

וכל המונע עצמו משמחה זו, 'שמחה' - הכוונה לשמחת המצוות של כל ימות השנה ולא רק של חג הסוכות, כי מי שמונע עצמו ואינו שמח בשמחת המצוה ובהשי"ת שנתן לנו את המצוות, 'ראוי להפרע ממנו', ראוי הוא לעונשים, 'שנאמר (דברים כח), תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב, וכל המגים דעתו, וחולק כבוד לעצמו, ומתכבד בעיניו במקומות אלו', שמחמת כבוד עצמו הוא מונע את עצמו מהשמחה, הרי הוא 'חוטא ושוטה', 'וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו', שמוותר על כבודו, 'הוא הגדול המכובד העובד מאהבה', כי זה מראה על גדלות האדם וכבוד האדם, שעובד את ה' מאהבה.

שהחסידים ואנשי מעשה 'עשו' את השמחה, והיו מרקדין ומנגנין, וכל העם והנשים והמפ, השתתפותם באותה השמחה היתה כמו החסידים ואנשי מעשה אך היא התקיימה על ידי ראייה ושמיעה.

הדרגה הגדולה של השמחה, לזה זכו רק החסידים ואנשי מעשה, והם עשו את השמחה, לפי שהחסידים ואנשי מעשה השיגו השגה גדולה בשמחת קרבת ה' יותר מההשגות של כל העם, ועל ידי מה שהריקוד והניגון יצא מהם, וראו כל ישראל את השמחה הזו שיצא מהריקוד והניגון של החסידים ואנשי מעשה, זאת היתה השמחה הגדולה ביותר שהיתה יכולה להיות, 'דאם אזי די גרעסטע שמחה וואס איז שייך געווען'.

אילו היו כל בני ישראל משתתפים "בפועל" בשמחה, אזי היתה שמחה פחותה מזה, לפי שאז היה כל אחד זוכה לשמחה על ידי הריקוד שלו והניגון שלו, והרי הריקוד שלו והניגון שלו הוא שמחה פחותה ממה שראו ושמעו את הריקוד והניגון של החסידים ואנשי מעשה. נמצא, שהריקוד והניגון של החסידים ואנשי מעשה רומם את כל הכלל ישראל לדרגת השמחה של החסידים ואנשי מעשה.

המצוה מקשר האדם את עצמו לרצון השי"ת, 'ער בינדט זיך צום רצון ה', והוא עושה נחת רוח להשי"ת, ואם כן יש לו עכשיו שייכות להשי"ת.

"די מינוט וואס אַ מענטש מוהט אַ מצוה ווייל דער רבנו של עולם האט געהייסען, מוהט ער דעם רצון הבורא, שטעלט ער זיך דאך יעצט אוועק מיט אַ שייכות מיט'ן בורא'.

בשעה שאדם מקיים מצוה משום שכך צונו הבורא, בשעה זו הוא מקיים רצון הבורא, ועל ידי כן הוא מעמיד את עצמו בקשר ושייכות עם הבורא.

בשהאב או האם מצווים את הבן לעשות איזה מעשה, והבן מקיים את הציווי מתוך רצון ובוריוות, על ידי כן הוא מעמיד את עצמו בפועל לקשר ושייכות עם האהבה שיש מהאב לבן ומהבן לאב, על אף שאהבת האב לבן והבן לאב קיימת בכל שעות המעט לעת, אבל אין היא נראית בפועל ובמעשה, 'ס'טוהט זיך נישט, ס'איז נישט אקטיוו, כי זה נמצא רק בתוך הלב והמוח, ואין היא נעשית בפועל ובמעשה.

כמו כן בכל ימות השנה, בכל עת שהואדם מקיים מצוה, בכל מצוה שהיא, מתוך הכוונה לקיים

השורש של שמחה של מצוה -
שמחת הרגל

ענין זה מפרש הרמב"ם בהלכות סוכה, ויש להבין למה כתב דבר זה דווקא בהלכות סוכה. ונראה מזה, שהשורש והיסוד של שמחה של מצוה, הוא על ידי 'ושמחתם לפני ה' אלוקים שבעת ימים'.

יסוד של שמחה של מצוה הוא מהשלוש רגלים, שכן בשלוש רגלים זוכים להתקרבות, כשעולים לרגל ומגיעים לעזרה יש אז התקרבות גדולה של השי"ת לבני ישראל, והתקרבות זו מביאה לידי השגות, 'די התקרבות רוהפט ארוים השגות', והשגות אלו מביאים את האדם לידי שמחה.

השמחה הגדולה בשעת קיום כל
מצוה

מעין זה באופן מועט יש אצל כל אחד ואחד בכל מצוה ומצוה שהוא מקיים במשך ימות השנה, עצם עשיית המצוה הנו התקרבות להשי"ת, כי על ידי קיום מצוה עושים נחת רוח להשי"ת, כי השי"ת צונו על הדבר.

נמצא, שעל ידי קיום כל מצוה נפעלת הענין של 'ושמחתם לפני ה' אלוקים'. כי על ידי קיום

אין לנו השגה מהו המהות של קיום המצוה, 'וואס א מצוה מיינט', מהו גודל הנחת רוח וקירבת ה' הנפעלת על ידי מה שהאדם מקיים מצוה, ואין לנו השגה מה שנפעל על ידי קיום כל מצוה.

למה הדבר דומה, לאחד שטבע בים ועמד לטבוע ולמות, והיה שם תינוק אחד ששיחק עם חכה והטובע תפס את החכה ועל ידי כן ניצל הטובע. התינוק הזה אינו יודע שהציל עכשיו את הטובע, אבל בפועל הוא שגרם להצלת האיש.

כך הוא בשעת קיום המצוה, האדם אינו יודע מה שפועל לעצמו במעשיו, נשמת האדם עמדה לטבוע במים, 'זיין נשמה זינקט אין וואסער', ועל ידי מה שמקיים מצוה הוא ניצל. הוא קובע מזוזה בדלתו, או שמלווה ממון לשני, או שעוסק בתורה, בזה הוא מטיל כלי הצלה על נשמתו, אלא שאין הוא יודע ולא מרגיש מה שנפעל עכשיו, ואילו היה יודע שבמעשה מצוה זו הוא מציל את נשמתו, בוודאי שהיה מתמלא בשמחה, אלא שאנו רחוקים עד מאוד מהשגות אלו.

גודל מעלת כל מעשה מצוה

התורה והנביאים מלמדים אותנו כל העת שנרדע שעל ידי

רצון הבורא, הרי הוא עוסק בזה בפועל בקיום רצון הבורא ובשייכות עם השי"ת.

נמצא, שיש כאן התקרבות להשי"ת, ועל ידי כן באים לידי שמחה, הן שמחה עם המצוה שעל ידי המצוה הוא מגיע ובא להתקרבות להשי"ת, ועוד זאת, ששמח ומודה להשי"ת שהביא אותו להתקרבות זו, 'וואס האט איהם צוגעלאזט צו די התקרבות'.

גודל קרבת ה' שיש ע"י קיום כל מצוה

מה שאין אנו זוכים להרגיש הרגשות אלו בשעת קיום המצוות, לפי שההשגות שלנו הם בשפל המדרגה, ולכן אין אנו מרגישים את הטובה והמעלה שיש בעשיית המצוות.

על ענין זה אומרת לנו התורה, 'די תורה זאגט אונז אבער אהין, וגם כל הנביאים עוררו על ענין זה, 'אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו' כיצד נראה בגלוי אהבת ה' לכלל ישראל, 'מיט וואס קומט ארויס די אהבת ה' צום כלל ישראל', על ידי 'וקרבנתו מלכנו לעבודתך', על ידי מה שהשי"ת התקרב אלינו וקירב אותנו אליו על ידי עשיית המצוות.

כי גבר עלינו חסדו - גודל שכר
המצוות לעתיד לבא

לפני כמה מאות שנה היה בוויילנא שר נכבד שהיה רשע גדול, והיה מהשרים המקורבים ביותר למלכות, והיה לו בן יחיד, ומחמת איזה סיבה נתקרב הבן יחיד לדת ישראל והתגייר, והבן היה צריך להסתיר את עצמו מפני אביו וברח למדינה אחרת, ונעשה הבן יחיד הזה ליהודי כשר וגדל לתלמיד חכם מופלג ויהודי כשר.

שנים לאחר מכן שב הגר צדק לוויילנא - עירם של אביו ואמו, אלא שלא הכירו אותו לפי שהשתנו פניו, כי מבית אביו יצא כגוי וכבן מלכים ושב כאיש יהודי, ואעפ"כ לכסוף הכירו אותו ותפסוהו והובילו אותו לבית האסורים, ויצא משפטו לדונו בשריפה.

מרים שהכריעו בדינו התחילו לאיים אליו כדי להפחידו שישוב לסורו, ועשו לו צרות איומות, כדרכם של הגויים, ועינו אותו בעינויים קשים ונוראים כדי שישוב לאבותיו, אבל הוא לא הסכים לכך, עד שיצא דינו לשריפה.

בשעה שהוציאוהו לשריפה נאספו כל אנשי העיר לראות את

'וקרבתנו מלכנו לעבודתך', על ידי זה מתקיים ה'אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורציית בנו'. אהבת ה' לכלל ישראל הוא אהבה בפועל, 'ס'איו א לעבעדיגע אהבה', אהבה שחיה ופועלת.

"די גרעסמע גליקען און דער גרעסמער שכר אין עולם הבא אין חיים הנצחיים זענען מיר זיך קונה מיט דעם עשיית המצוות, מיר ווייקען זיך אין גליק. א מענטש מוהמ א מצוה, מיט די קלענסמע מצוה וואס א מענטש מוהמ, באדט ער זיך און ער ווייקט זיך אין גליק, מיט יעדע מצוה שעפמ א מענטש עולם הבא".

האוישר הגדול ביותר והשכר הגדול שנוכח בה לעולם הבא בחיים הנצחיים אנו זוכים וקונים על ידי מה שאנו מקיימים את המצוות, כשאדם עושה מצוה, אפילו הקטנה ביותר, שרוי וטבול הוא באושר, כי על ידי כל מעשה מצוה שואבים ודולים אנו עולם הבא.

אין אנו משיגים את החשיבות של כל מצוה לפי שאנו חיים בעולם גשמי, 'מיר לעבען א גשמות'דיגער לעבען, אנו חיים עם הרחוב הנכרי, 'מיר לעבען מיט די גוי'שע גאס, אנו חיים עם השגות קטנות, ולכן אין אנו מרגישים את החשיבות בדבר.

לשבוחי, האם משום שגבר עלינו חסדו, לכן על הגויים להודות לה, וראה בגמרא מה שביארו.

וביאר להם הגר צדק, שהיה מעשה בשני תינוקות ששיחקו בחול ובאבנים, ובנו בתים מחול ואבנים. אחד מהתינוקות ששיחקו היה בן המלך והשני היה בנו של אדם פשוט, ובן המלך עלה בידו להקים בית נפלא מאותה חול ואבן, והשני לא עלה בידו.

מחמת כעסו של הילד הפשוט נעמד ודרך על הבית שבנה בן המלך והחריב את הבית, ורצה בן המלך להכות את חבירו, אבל חבירו ברח מלפניו, וצעק בן המלך, כשאתפוס אותך עוד אנקום ממך נקמה גדולה, ואינך יודע מה שאעשה לך עבור זה.

שנים לאחר מכן מת המלך, ובן המלך נתמנה למלך, וחבירו התיירא מאוד, כי המלך נשבע בילדותו שינקום ממנו על מה שעשה לו, ומי יודע מה יעשה לו, ונכנס לפיים את המלך. והשיב לו המלך, הנה נתמנתי כעת למלך, ויש לי כבוד מלכים, וכי חושד אתה שעדיין נמצא בראשי מה שהחרבת את הבית הקמץ העשוי מחול ואבנים לפני עשרות שנים?? הלא זה הבל הבלים ממש.

גדולתם כמה ששורפים איש יהודי שאינו רוצה להודות בעבודה זרה.

העולם מספרים שכשהוציאוהו לשריפה, כשהעמידו אותו על האש בדרך ברכה על קידוש ה', ובאותה תקופה התגורר בעל היסוד ושורש העבודה בעיר ווילנא, ועמד סמוך למקום השריפה כדי לשמוע את ברכתו של הגר ולענות אמן. והגר"א ציווה שיקברוהו סמוך לאותו גר צדק.

אומרים בשם גדולי ישראל, שטרם שהוציאוהו לשריפה נתעורר פחד אצל כמה מהכמרים שמא לאחר מאה ועשרים ינקום בהם אותו גר צדק על מעשה השריפה, ואמרו לו הגלחים שמן הסתם בעוד זמן קצר יעלה לעולם הבא, ואמנם בעולם הזה הממשלה הוא בידיהם, אבל בעולם העליון, שם שונה הדבר מהעולם הזה, שם הוא יהיה ראש וראשון, ומן הסתם ינקום בהם באופן נורא על מה שעשו לו, וביקשו ממנו מחילה.

הגר צדק השיב להם, שבתהלים נאמר (ק"ז), 'הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים, כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם הללויה', והקשו בגמרא (פסחים ק"ח:) 'אומות העולם מאי עבדיתיהו, ופירש רש"י 'משום הגבר עלינו חסדו, הא עלן

כשאעלה למעלה יתבעו אותי בדיון, אבל אין לכם מה לחשוש, לא עלתה בדעתי ובמחשבתי לתבוע אתכם בדיון, כי כל היסורים שעשיתם לי בימי חיי אין זה כי אם בתים העשויים מחול ואבנים.

דבר זה צריך לדעת כל אחד מישראל, 'אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו'. ידע האדם שמחמת גודל אהבת ה' אלינו, 'כי גבר עלינו חסדו', על ידי כל פעולת מצוה, על ידי כל מעשה מצוה שהאדם מקיים, יזכה לשכר עצום באופן של 'עין לא ראתה אלוקים זולתך' (שעיה סד, ג).

כל ההשגות שיש לנו והמוחות שלנו אינם משיגים את השכר ואת החסדים ואת האושר שיש בכל מעשה מצוה, "אונזערע השגות און אונזערע מוחות זענען נישט משיג דער שכר און די חסדים און דער גליק וואס ליגט אין די מצוות".

בשעלו בני ישראל בזמן המקדש לרגל, היו בני ישראל בתקופה שהיו ראויים ויכלו להשיג השגות נפלאות, שאע"פ ש'עין לא ראתה אלוקים זולתך', מ"מ זכו להשיג במקדש השגות נפלאות שעל ידם באו ל'ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים'.

וביאר הגר צדק, 'הללו את ה' כל גוים שבחורו כל האומים, כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם', כשאנו עולים לעולם העליון, אזי 'כי גבר עלינו חסדו', השי"ת משלם לאדם עבור התורה והמצוות שקיים, והשכר הוא באופן של 'כי גבר עלינו חסדו', שכן כשהאדם נמצא בעולם הזה אין לו שום השגה על גודל חסדי ה' מהשכר שנותן השי"ת עבור תורה ומצוות, ולאחר אריכות ימיו של האדם ההשגה של השכר עבור תורה ומצוות של האדם תהיה גדולה כל כך, באופן שכל הצרות והעינויים שעשיתם לי, - שעשו לו עינויים נוראים כפי מה שהגויים עושים לבני ישראל כשהם רוצים שיוודו לדת שלהם - אבל בעולם העליון יסתכל על כל הצרות שעשו לו כפי מה שהמלך מסתכל עכשיו על הבית העשוי מחול שהחריבו לו בימי ילדותו.

וזוהו 'הללו את ה' כל גוים שבחורו כל האומים', וכל כך למה, 'כי גבר עלינו חסדו', שאנו נזכה לחסדי ה' לשכר שנותן השי"ת עבור תורה ומצוות, ואז יוכלו לשמוח האומות, שיורידו מהם את חומר הדיון, לפי שלא יהיה מי שיתבע אתכם בדיון.

בעת הזה אתם מדמים שכשישרפו אותי חיים בעולם הזה,

אך מאידך אנו רואים שעל יום שמיני עצרת אמרו חז"ל, 'עצרת אתכם אצלי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר בני בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד קשה עלי פרידתכם' (רש"י ויקרא כג, לו).

מבואר מזה, שהשמחה שהשי"ת שמח עם בני ישראל בשמיני עצרת הנו יותר מהשמחה ששמח עמהם בכל ימי הסוכות, כי בימי הסוכות יש כפרה גם לאומות העולם על ידי קרבנות החג, ועל ידי כן נשפע השפעת השמחה על כל האומות ועל כל הבריאה, אבל בשמיני עצרת שהוא 'קשה עלי פרידתכם', זהו שמחה שהשי"ת שמח עם הכלל ישראל לבדם.

ואם כן יש להבין, מאחר שבשמיני עצרת השי"ת שמח עם כלל ישראל לבדם, היה צריך שיהיו בשמיני עצרת יותר מצוות ממה שמקיימים בכל חג הסוכות.

והביאור בזה הוא, שמחמת גודל קרבת ה' שיש בשמיני עצרת, גלל כן אין אנו צריכים למעשי המצוות כדי שעל ידי זה השי"ת יתקרב לכלל ישראל, ושכלל ישראל יתקרבו להשי"ת, כי בשמיני עצרת יש את הקירבה מחמת עצמם.

אף על פי שהעליה לרגל נלקחה מאתנו, אך עדיין סגולה זו של קרבת ה', הענין של לשמוח עם השי"ת נשארה בסגולת הימים והחגים.

קרבת ה' הגדולה שיש בשמיני עצרת

הנה על שמיני עצרת נאמר 'והיית אך שמח' (דברים טז, טו), ומבאר הגר"א, שבכל התורה כולה אין ורקים למעוטי אתא, אבל כנגמרא (פסחים ע"א), דרשו 'והיית אך שמח לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה'.

ומבאר הגר"א (קול אליהו דברים טז), מהו הלשון 'אך' שמח. דבחו הסוכות יש כמה וכמה מצוות שיש לשוב עליהם, סוכה לולב אתרוג הדם ושמחת בית השואבה, העליה לרגל ושלמי שמחה, וביום הראשון של חג הסוכות נוהגים כל המצוות הללו, וביום השני נשאר מצות לולב וארבעת המינים רק במקדש אבל לא במדינה, וכן נשארים כל שאר המצוות.

כל הענינים האלו נוהגים רק בשבעת ימי החג, אבל ביום השמיני אין עוד כל אלה, ולא נשאר לפני האדם בשמיני עצרת רק שמחת החג לבדו, וזהו שאמרו 'והיית אך שמח' ולא יותר.

חיות ושורש העולמות ע"י לימוד
התורה

בשהאדם לומד תורה, ולומד חוקי
ומשפטי התורה, על ידי
זה הוא מכנים לתוך מוחו את רצון
ה', ולומד רצון ה', ולכן קדושת
התורה גדולה מכל הקדושות, וכל
ההשפעות בכל העולמות, החיות
בכל העולמות, שורש הכל הוא מה
שבני ישראל עוסקים בתורה.

בשבחור בן י"ג שנה עוסק בתורה,
הוא מחיה את כל
הבריאה כולה, וכל המלאכים כולם
אינם יכולים יחד לפעול שפע חיות
כזה בכל העולמות, כמו כוח
ההשפעה של בחור בן שלוש עשרה
שנה שלומד תורה באופן הראוי, עם
מחשבה מהורה, מיט א ריינע
מחשבה, ומתוך הגישה הראויה,
מתוך עניויות ומידות טובות, שרוצה
לעסוק בתורת ה', ויש לו רצון לקנות
קדושת התורה, אזי כל המלאכים אין
בכוחם להשפיע חיות בבריאה, כמו
מה שבחור בן שלוש עשרה שנה
פועל על ידי עסק התורה.

וזהו 'והיית אך שמח', כי קירבה זו
מביאה לידי שמחה עצומה אף
ללא מעשי המצוות, משא"כ בימי חג
הסוכות שאז כדי שייגעו להקירבה
הגדולה של קרבת ה' צריך שיהיו גם
מעשי המצוות, על ידי מצות סוכה
ועל ידי מצות ארבעת המינים, אבל
בשמיני עצרת זוכים לקירבה זו מצד
השי"ת בעצמו.

השמחה הגדולה ע"י התורה

על הפסוק 'ושמחתם לפני ה'
אלוקיכם שבעת ימים' אמרו
חז"ל, 'ושמחתם עם ה', 'ושמחתם עם
תורתו'*

ולבאר מהו הכוונה של השמחה
עם התורה. והיא, כי
'שמחת התורה' הכוונה, לפי
שההתקרבות הגדולה ביותר והחיבור
הגדול ביותר שנעשית על ידי מעשי
המצוות עם השי"ת נפעלת על ידי
התורה, כי התורה הוא דבר ה',
התורה הוא רצון ה'. כשלומדים
'שנים אוחזין בטלית זה אומר כולה
שלי וזה אומר כולה שלי', אזי רצון ה'
הוא שהדין הוא יחלוקו.

*. א.ה. לא מצאתי מקורו, אבל מצאתי כענין הזה במדרש שיר השירים רבה א, לא: 'נגילה
ונשמחה בך, רבי אבין פתח זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, אמר רבי אבין אין אנו יודעין
במה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה, בא שלמה ופירש נגילה ונשמחה בך בהקב"ה בך בישועתך
בך בתורתך בך ביראתך'.

ענין זה נתבאר בדברי הרמב"ם ששמחת הרגל הגו היסוד לכל שמחה של מצוה, לשמוח עם המצוה, ולשמוח עם השי"ת שקרבנו אליו ושנוכה לאושר הגדול שיש בעשיית המצוות.

ההשפעות שנשפעים ע"י לימוד התורה

כשם שבשעת קיום המצוות אין אנו מרגישים ולא משיגים את האור שיש בקיום המצוות, ואין אנו יודעים ולא רואים את ההשפעה הנשפעת בכל העולמות על ידי קיום המצוות. כמו כן, כשאחד יושב ועוסק בתורה, השפע והאושר הנשפעים על ידי לימוד תורתו, עולה על כל המצוות וכל הקדושות וכל ההתקרבות ששייך להתקדש ולהתקרב.

כפי כמה שהאדם מתעמק יותר בתורה, כל אחד כפי כוחותיו, כשאחד לומד דברי הרשב"א או דברי הקצות, כשמקשה קושיא בעת לימודו, ומתעמק כדי ליישב את מה שהקשה. כפי מה שהאדם מכנים עצמו ללימודו, 'ואם מער א מענטש לייגט זיך אריין און ער ווייקט זיך אין תורה', כפי מה שהאדם עוסק בדברי תורה, כפי כך מתקדש האדם בקדושת התורה.

אמנם אין אנו רואים דבר זה, כי אין אנו רואים את השייכות שיש לאדם עם העולמות העליונים. מה שאין אנו רואים ענין זה הוא לפי שיש לנו עיני בשר, 'מיר האבען פליישיגע אויגען', ולכן כוח הראיה שלנו מצומצם מאוד.

אך האמת היא, שכל מעשה מצוה שעושה האדם, ובעיקר כל תיבה של תורה שלומד האדם, מקושרת היא עם כל העולמות, וזהו החיות של כל העולמות, וכן נאמר (דמיה לג, כה), 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת', שהבריאה של שמים וארץ אין לה חיות ללא ההשפעה של קדושת התורה של הכלל ישראל.

דבר זה אין מי שבידו לעשותו כי אם בני ישראל הנמצאים בעולם הזה, כשהאדם עדיין בחיים חיותו. התורה והמצוות של האדם משפיע בכל העולמות, וההשפעה הגדולה ביותר וההתקרבות הגדולה ביותר של האדם להשי"ת נפעלת על ידי התורה.

לבן כשמבקשים להגיע ל'ושמחתם לפני ה' אלוקים שבעת ימים', לשמוח עם השי"ת, הדרך להגיע לזה היא על ידי השמחה עם התורה, שעל ידה ישמח לפני ה' אלוקים.

כמה שהאדם מרבה בעמלות ויגיעה ובהשקעה בדברי תורה, זיך אריין מוהק, ער באדט זיך אין תורה, כפי כך נכנס הוא למקוה ישראל ה', הוא מטהר את עצמו בתורה, ער באדט זיך אין קדושת התורה, ובונה את העולמות שלו על ידי התורה.

'מתוך שלא לשמה בא לשמה' (פסחים 116), ואז לתורתו תהיה השפעה כשיגיע לידי לשמה, אבל אם נשאר עם ה'שלא לשמה', יש ספק איזה השפעה נעשית על ידי לימודו, איז דא אַ ספק וואס דא איז געווען אינגאנצען.

התנאים כדי ליזכות לקדושת התורה **אך** זה מובן שכל זאת הוא רק בתנאי קודם למעשה שהאדם לומד את התורה כרצון הבורא, ער לערענט אויף דעם אופן וואס דער אייבערשטער וויל, שלומד עם הכוונה שהשי"ת ציווה ללמוד תורה, ויעמוד על ההשגות בקדושת התורה, שידע מהו קדושת התורה, ויאמין בקדושת התורה, ולימודו היא מתוך עניויות, 'שייף עייל שייף ונפיק' (סנהדרין פא:), 'ולא מחזיק טיבותא לנפשיה' (שם).

לימודו צריכה להיות באופן של דרך ארץ קדמה לתורה, מתוך יראת שמים ומידות טובות וטהרת המחשבה, כי דווקא באופנים אלו אפשר להעמיד את התורה, דווקא אויף דעם שטעלט זיך די תורה.

לימודו תהיה מתוך מידות טובות, ולא עם קפדנות, לימודו היא מתוך טוב לב ועדינות הנפש, מיט איידלקייט, מיט גוטסקייט.

ללא הקדמה זו אין מקום לתורתו, כי על התורה אמרו (סוטה יד.), 'תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים', זהו סדר התורה, 'תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים'. ולאחר לימוד התורה צריך האדם להגביר ביותר את מידת הגמילות חסדים שלו, לפי שעל ידי קדושת התורה שקונה האדם, צריך שיגדל אצלו יראת שמים ומידות טובות הרבה יותר.

אם האדם אינו לומד תורה באופן זה, אזי התורה אצלו היא רק כחכמה בעלמא, די תורה איז אַ מין וויסענשאפט, על אף שיש בלימודו

בשיחפויץ האדם למדוד את עצמו עד כמה התעלה בתורה, ווען אַ מענטש וויל זיך מעסטען וויפיהל ער האט עולה געווען אין תורה, לימדו אותנו חז"ל

הספה"ק, שקדושת התורה הוא הקדושה הגדולה ביותר, ואם כן ללא תורה אי אפשר שיגיע האדם לתשובה ומעשים טובים, כי מי שיעסוק בתשובה ומעשים טובים בלי עסק התורה, יחסר לו בתשובה ומעשים טובים, שיהיו רק בבחינת 'דרך ארץ קדמה לתורה', אבל חלק התורה לבנות על זה את הדרך ארץ לא יהיה לו.

כל אחד יכול לקנות התורה

בשניגשים לעסוק בתורה צריכים לדעת שהתורה שייכת לכל אחד, ואל יחשוב האדם שאין לו שייכות לתורה כי הוא בעל כשרון חלש, וליבו לא ישבר בקרבו מחמת שהוא בעל כשרון חלש. מי שניגש ללימוד התורה עם מחשבות אלו, סמן הדבר שגישתו לתורה איננה כראוי, 'די יסודות ביי איהם זענען נישט בסדר'.

אמנם אם ניגשים ללימוד התורה כמו שניגשים לקנין של חכמה, 'מ'גייט צו צו די תורה ווי אַ ווינסשאפט'. כשנכנסים עשרה שקצים למעדיקל סקוהל ללמוד רפואה, ורק ארבעה מהם מצליחים, ובמשך שנות לימודם בסקוהל הם מצליחים בכל לימודיהם, וששה מהם אינם מצליחים, אזי אותם הששה

שתכלית התורה הוא תשובה ומעשים טובים. כשיראה האדם עד כמה הוא מוסיף בתשובה על עונותיו, ועד כמה הוא מוסיף במעשים טובים יותר ממה שעסק בהם אשתקד, כפי זה ידע גודל הצלחתו בתורה.

אם יראה חלילה שמעשיו הטובים נשארים על מעמדם, ובתשובה הוא עדיין עומד על מקומו, ידע שהתורה לא הביאה אותו לידי התכלית. תורה שאינה מביאה את האדם להתכלית, סימן הדבר שמעיקרא לא היה לימודו באופן שהשי"ת רוצה שילמדו תורה, 'ס'איז נישט געווען די ריכטיגע תורה'.

ללא קדושת התורה לא יבא לידי תשובה ומעש"ט

כשהאדם שומע שתכלית התורה הוא תשובה ומעשים טובים, יתכן שיאמר לעצמו, שאם כן יעסוק רק בתשובה ומעשים טובים, אבל צריכים לדעת שבלי עסק התורה אי אפשר לבוא לתשובה ומעשים טובים, וזה בכלל במה שאמרו שתכלית תורה הוא תשובה ומעשים טובים, כי בלי עסק התורה אי אפשר להגיע לתשובה ומעשים טובים.

בך מבואר בתורה ובנביאים וכתובים ובדברי חז"ל ובכל

ו'ואם טויוג עם עהם די גאנצע מעשה'.

מ'י שניגש ללימוד התורה באופן זה, הרי שבאופן זה תהיה הצלחתו. ישנם כאלו שניגשים ללימוד התורה בצורה שההצלחה בתורה תיחשב אצלם כפי הידיעות שהשיגו. אחד יודע ד' חלקי שולחן ערוך, והשני יודע את הש"ס, זה יחבר חיבורים וזה יחדש חידושים, וכשרואה שאינו יכול להגיע להצלחות אלו, הוא בא לידי יאוש, ו'ואם טויוג עם מיר אינגאנצען', ונשבר ליבו בקרבו.

הצדק עמו, אם ההצלחה בתורה הוא קנין החכמה, הרי זה דומה למעדיקל סקוהל, אלא שכאן מדובר ב'תלמודיקל סקוהל', ואם כן הצדק עמו במה שנופל לידי יאוש, מאחר שעל פי כשרונותיו לא יוכל לגדול ללמדן, וגם לא ידע את הש"ס, ולא יגדל להיות מורה הוראה, ואם כן למה לו כל זאת. טוב לו לעזוב את תלמודו ויגדל להיות שייסמער, מאחר שמהלך מחשבתו הוא כמו השקצים, אלא שהגוי הוא שייגעץ במעדיקל סקוהל, והוא יהודי בתלמודיקל סקוהל דמתקריא ישיבה. ולשיטתו אפשר שהצדק עמו.

אוי ואבוי למי שניגש באופן זה ללימוד התורה, כי מי שניגש

שקצים באים לידי מחשבה שיעזבו וינטשו את לימודיהם, כי מי יערב להם שעל ידי מה שישארו ויתאמצו בלימודיהם שייגעו להצלחה כלשהו, ומאן יימר שיקבלו איזה דיפלומה שיוכלו להיות רופאים.

ביניהם יש שייגעץ אחד שחושב, שאף אם יתאמץ מאוד בלימודיו ויקבל דיפלומה, אבל כשיתיישב בשכונתו ויפתח קליניק יראו כולם איזה מין רופא הוא, ואיש לא יגיע אליו להתרפאות, ולא יהיה לו פרנסה, ולשם מה הוא צריך את כל לימודיו, ועל ידי מחשבותיו אלו נופל ליאוש.

ואכן הצדק עמו, ארבעת השקצים הראשונים מצליחים בלימודם, אבל שאר השקצים אפשר שצודקים במה שחפצים הם לנטוש את לימודיהם, כי מאן יימר שלאחר כל עמלם יקבלו את הדיפלומה.

בך חושב מי שהוא בעל כשרון חלש. ומי שיש לו מעט כשרונות חושב שגם לאחר כל יגיעתו אמנם יקבל את הדיפלומה, אבל מי יודע מי יאמין לו שיוכל לשמש כרופא, ומי יגיע להתרפא אצלו, ואז יהיו לו בזיונות, ולא תהיה לו פרנסה וממון וישאר עם הבזיונות, ויהיה רופא עם בזיונות, ולשם מה הוא צריך לכל זה,

מעט סולת ומעט שמן, וחושב לו העני, איך אזכה לכפרה, העשיר לכהביא קרבן גדול על ידי כן יזכה לכפרה, אבל איך אזכה לכפרה על ידי מעט הסולת ומעט השמן שאני מביא.

העני חושב, שעבור השור הגדול זוכים לכפרה, ואיך אזכה לכפרה על ידי המנחת עני שלי, והוא מתבייש להיכנס אל הכהן, ומהרהר בעצמו: הלא כשהעשיר מגיע וכא עם השור הגדול, יהיה הרבה דם להוות על המזבח והרבה בשר לשרוף על המזבח, אבל מה אני מביא, מעט סולת ומעט שמן, והוא רוצה להניח הכל ולברוח מבית המקדש, מאחר שלא יועיל מאומה בקרבנו.

מי שחושב באופן זה, הרי הוא אפיקורס ח"ו, ואינו מאמין בתורה, כי השי"ת אומר לו שיביא את קרבנו הקטן, ואם לא ירצה להביא את קרבנו סימן הדבר שאינו מאמין בהשי"ת, והוא מאמין רק בשור הגדול, וזהו אפיקורסות.

בך הדבר גם בכל עניני שמירת תורה ומצוות, 'אחד המרבה ואחד הממעיט', השי"ת אומר לבני ישראל, התקרבו אלי, זייט זיך מקרב צו מיר, התדבקו אל השי"ת על ידי התורה, כי התורה היא הקדושה הגדולה ביותר.

לתורה עם הנחה זו, מאן יימר לן שיצליח בלימודיו, שכן אותם ארבעה שקצים יגדלו להיות רופאים גדולים, אבל הוא לא יגדל להיות בן תורה, ויהיה רק ידען גדול, 'דו וועסט זיין אַ גרויסער קענער', שיהיה ידען גדול בתלמוד, אבל לא יגדל לתלמיד חכם כרצון הבורא, שיחזיק את הבריאה בזכותו, וכמו שנאמר 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי'.

אין זו התורה שהשי"ת חפץ בה, וכל לימודו הוא רק כדי לקבל את הדיפלומה כמו השייגעין שלומד במעדיקל סקוהל, וכל יקבל את הדיפלומה מהישיבה, שיקבל היתר הוראה וכדומה, אבל היינו הך.

אך כשניגשים ללימוד התורה עם מחשבה כשרה, אזי אין מקום למחשבות של יאוש, המחשבה הכשרה היא, שהשי"ת ברא כל אחד עם הכשרונות שלו, ורצון השי"ת הוא שכל אחד מישראל יהיה מונח ושרוי בתורה, 'עדער איז זאל זיך ווייקען אין לערנען', ושיתעסק בתורה כפי כוחותיו, אחד המרבה ואחד הממעיט.

בעין זה היא ענין הקרבנות, שכשבאים שני אנשים עם קרבנם לעזרה, העשיר שחטא בא עם חטאת שמינה, ואילו העני בא עם

מחשבה זו הוא מהלך שאינו ראוי, 'ס'אז אַ פאלמשער טראכטען, זהו מהלך מחשבה עם חסרון באמונה ובטחון בה, זהו הנסיון של מי שנשבר ליבו לפי שאינו בעל כשרון או מחמת שנדמה לו שאינו מצליח בתורתו.

לעומת זאת בעל כשרון גדול יש לו נסיונות גדולים, נסיון אחד הוא שלא ילמד תורה מתוך חסרון עניוּת, שלימודו תהיה באופן של 'שייף עייל שייף ונפיק ולא מחזיק מיכותא לנפשיה', ומי שאין לימודו באופן זה אין חשיבות גדולה לתורתו, 'איז זיין תורה זייער אַ שוואכע תורה'.

כמו כן הבעל כשרון יש לו נסיונות שלא ישחית את התורה שלומד, כי לפעמים אף שיש לאדם ידיעת התורה, אבל חסר אצלו קדושת התורה ויגיעת התורה, ואם חסר ללומד התורה ביראת שמים ובעניוּת, הרי הוא משחית את לימודו לגמרי.

יש עוד נסיונות כשנמצאים בתוך רבים, כי הנה השי"ת ברא את בני האדם שלא יהיה כשרונם דומה זה לזה, והשי"ת נתן לכל אחד הכשרונות לפי מה שראוי לו, וכשם שהשי"ת נתן לכל אחד את הכוחות הגשמיים כל אחד כפי מה שראוי לו, שאחד הוא בעל כוח והשני אינו בעל

כפי הכשרונות שנתנו לאדם, כפי זה נדרש מהאדם שיעסוק בתורה, ובלבד שיעסוק בתורה מתוך מחשבה כשרה ומתוך מידות טובות ויראת שמים, וכשילמד תורה באופן זה, על ידי כן יתקרב אל השי"ת, כמו העני שבא לכפר את חטאו עם מעט סולת ושמן, שזוכה לכפרה.

מי שזהו מהלך מחשבתו, אזי לו שום מקום ליאוש ולשברון לב, אחד מצליח יותר ואחד מצליח פחות, 'איינער איז גרעסער און איינער איז קלענער', אבל אין שום נפקא מינה מיהו הגדול ומיהו הקטן.

כשם שעל ידי קרבן חמאת מכפר השי"ת לעני על ידי מעט הסולת והשמן באותו אופן שמכפר לעשיר על ידי השור הגדול, כן הוא גם על ידי התורה שהאדם לומד והצדקה שהאדם נותן, שאם הוא עוסק בתורה ונותן צדקה על פי כוחותיו, הרי הוא נחשב לפני השי"ת כמו התלמיד חכם הגדול והעשיר הגדול.

האמת הוא שיש נסיונות גם לבעלי כשרון הגדולים מה שאין לבעל כשרון הקטן. הבעל כשרון הקטן יש לו נסיון לא ליפול ליאוש, והסיבות ליפול ליאוש הם סיבות בגלל חסרון באמונה שלו, סיבות שחסרים לו ביסודות הדת. מהלך

נמצא, שהוא משתמש עם כשרונו כדי ללחוץ את השני, ובוה הוא דומה למי שמכה את השני עם ספר תורה. השי"ת נותן לאדם כוחות וכשרונות כדי שיגדל בתורה ויראת שמים ודעת, והוא לוקח כשרון זה ולוחץ עם זה מי שאין בו אשמה, ואזי לא רק שהוא כפוי טובה על שנתנו לו את הכשרון, אלא שהוא משתמש עם הכשרון כנגד ה', ואזי אוי ואבוי לתורה שיש באדם זה.

יתכן מאוד שלאחר אריכות הימים של בעל כשרון זה ימצא שהיה טוב לו אילו לא היה לומד כלל תורה.

זהו העבודה בימים אלו 'וישמחתם לפני ה' אלוקים שבעת ימים', שישמח האדם עם השי"ת וישמח עם התורה, וישמח עם המצוות, וזהו השמחה גדולה מה ששמחים עם ה'אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו וקרבתנו מלכנו לעבודתך', וישמח כל אחד עם מה שזכה להיות יהודי וזכה ל'בנים אתם לה' אלוקים' (דברים יד, א), וזהו מהות שמחת החג.

אף על פי שאין אנו משיגים ואין אנו מרגישים את האושר שיש בדבר, אבל זהו החוב שמוטל עלינו, להאמין לדברי הנביאים ולהאמין

כוח, אחד זוכה לכך וכך שנים, והשני זוכה רק לכך וכך שנים, אחד יש לו ממזן רב והשני יש לו מעט ממזן.

השי"ת העניק לכל אחד את כשרונו כפי מה שראוי לו.

אבל אם מי שזכה לכשרון טוב, לכן יש בו הנהגה שמי שאינו בעל כשרון ישבר ליבו על ידי הנהגתו. הבעל כשרון אומר למי שאינו בעל כשרון שאינו יודע מה הוא שח, 'דו ווייסט נישט וואס דו רעדסט', או שכשנראה לו שהבעל כשרון החלש אינו מדבר בחכמה הוא משתדל שלא יהיה לו שייכות עמו, 'ער דרייט זיך ארויס פון יענעם', או שמראה לו שאין לו סבלנות אליו, כי בדרך כלל מי שהוא בעל כשרון, אין לו סבלנות למי שאינו בעל כשרון.

אך ידע שעל ידי הנהגה זו הוא כפוי טובה בטובת ה', מאחר שהשי"ת נתן לו את הכשרון, עליו להודות להשי"ת על מה שנתן לו את הכשרונות, ולא זו בלבד שהוא כפוי טובה, אלא שהוא משתמש עם הכשרונות שנתן לו השי"ת כנגד ה', שהוא לוחץ על השני, על אף שאינו אשם במצבו, 'דו דרוקסט אַ מענטש וואס איז אַ אומשולדיגער מענטש', כי אין זה באשמתו שנולד באופן שאינו בעל כשרון.

לדברי משה רבינו, ולהאמין לכל
הספה"ק ראשונים ואחרונים שגילו
לנו את האושר הגדול שיש לאדם
מישראל המקיים ולומד ועוסק בתורה
ומצוות, וזהו הענין של 'ושמחתם
לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים'.

סוכות תשנ"ה

"והוי יודע שהקב"ה מהור ומשרתנו מהורים, ונשמה

שנתן בך מהורה היא" - וסגולת האחדות שיש

בארבעת המינים להתחבר לכלל ישראל

תמיד. ואילו השבח של 'ולא נשבע למרמה' שייך רק אצל מי שנשבע, שלא נשבע למרמה, ומהו השבח הזה אצל כל אחד ואחד, כלפי איזה שבועה שייך לומר שהאדם לא נשבע למרמה, שמשביעים את האדם על זה קודם לידתו.

ואמרו על זה בנמרא, 'ומה היא השבועה שמשביעין אותו' שעליה אמר דוד המלך 'ולא נשבע למרמה', ואמרו, שמשביעים אותו 'תהי צדיק ואל תהי רשע, ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע'. שהאדם יחשוב תמיד שיש בידו חטאים ואינו מתנהג כראוי.

בנוסף משביעים אותו 'והוי יודע שהקדוש ברוך הוא מהור ומשרתנו מהורים'. שכל המלאכים וכל מי שיש לו שייכות להשי"ת הוא מהור, ונשמה שנתן בך מהורה היא, אם אתה משמרה במהרה מוטב, ואם לאו הריני נומלה ממך. תנא דבי ר' ישמעאל משל לכהן שמסר תרומה

בנמרא (נדה ל:) איתא, שלפני שהאדם נולד משביעין אותו, ומובא שם ראייה מהפסוק בתהלים (כה, ג-ד), 'מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו. נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ולא נשבע למרמה'.

בנמרא הבינו שמה שנאמר בפסוקים אלו 'נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה', מדובר אצל כלל האנשים. ועל זה הוקשו חז"ל, מהו השבח 'ולא נשבע למרמה', הלא רוב בני האדם אינן נשבעים כלל, לא רק למרמה אינם נשבעים. יכול האדם לעבור את כל ימי חייו ולא ישבע אפילו פעם אחת.

פסוקים האלו קשורים ושייכים לגבי כל אדם, והשבח של 'נקי כפים' שייך אצל כל אחד, כל אחד יש לו תמיד נסיונות להיות 'נקי כפים', וכמו כן הענין של 'ובר לבב' הוא נסיון תמידי אצל האדם, וגם של 'אשר לא נשא לשוא נפשו' הוא ענין

לומר עליו שהוא צדיק. ואין הכוונה שאומרים לו כך בתורת חנופה, כי אי אפשר לומר שכל העולם כולם חנפנים המה, אלא שעל פי מה שנראה בעיני העולם, רואים לפניהם אדם צדיק, ואע"פ שלפי מה שהעולם רואה נראה הוא כצדיק, אעפ"כ אתה 'היה בעיניך כרשע'.

ואומרים לו 'נשמה שנתן בך טהורה היא, אם אתה משמרה בטהרה מוטב, ואם לאו הריני נוטלה ממך'. וזהו הכוונה במה שאמר דוד המלך בתהלים 'ולא נשבע למרמה', על מי ששומר את השבועה הזו שהשביעיהו קודם שגולד.

מלמדים אותנו בזה חז"ל, 'די חז"ל לערנען אונז דאך דא', שיש לנו חוב גדול, אנו בעלי חובות גדולים, מאחר שיש עלינו חוב, כי נשבענו, 'מיר האבען געשוואוירען'. כמו האדם שנשבע שבועה לשני שיעשה לו איזה מעשה או שיתן לו איזה דבר, הרי הוא נושא עליו עול גדול לקיים מה שהתחייב עליה.

חז"ל מלמדים אותנו, שכל אחד מאתנו יש עליו שבועה, כי השביעו את כל אחד ואחד מאתנו, ומן הסתם קיבלה הנשמה הזאת על עצמה את השבועה קודם שגולדה, שהרי אי אפשר להשביע את השני

לעם הארץ, ואמר לו, אם אתה משמרה בטהרה מוטב, ואם לאו הריני שורפה לפניך'.

וצריך להבין מהו הכוונה במה שמשביעים את האדם 'נשמה שנתן בך טהורה היא, אם אתה משמרה בטהרה מוטב, ואם לאו הריני נוטלה ממך'.

ומבואר בנמרא ראש השנה (דף י"ז), שזהו עונש נורא, שהכוונה ב'נמילת הנשמה' היא שהאדם יוכרת מהעולם הבא, וכמו שאמרו שם 'יורדין לגיהנם ונידונין בה שנים עשר חודש, לאחר שנים עשר חודש גופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן תחת כפות רגלי צדיקים'. ואמרו שם, שיש בזה עונשים יותר גדולים, של 'יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות וכו' גיהנם כלה והן אינן כלין'.

ומבואר, שהענין של נמילת הנשמה ושריפת הנשמה זהו חלילה העונש שיכרתו את האדם מחיי העולם הבא.

עונש זה לא נאמר דווקא על מי שפרק מעליו עול ואינו שומר תורה ומצוות, כי אמרו שם 'ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע', והיינו שמדברים מאדם שהעולם יכולים

הדין בר"ה אם יזכה לחיים נצחיים
והנה כתבו התוס' (ר"ה מז: ד"ה
 ונחתמין), כפי מה שמבאר
 המהרש"א, מהו הכוונה במה שאמרו
 חז"ל 'ספר החיים', דבגמרא אמרו שם
 'אמר רבי כרוספדאי אמר רבי יוחנן
 שלשה ספרים נפתחין בראש השנה,
 אחד של רשעים גמורין ואחד של
 צדיקים גמורין ואחד של בינוניים,
 צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין
 לאלתר לחיים, רשעים גמורין נכתבין
 ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים
 תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום
 הכפורים, וכו' נכתבין לחיים, לא זכו
 נכתבין למיתה'.

והקשו הראשונים, שהלא ראינו
 כמה צדיקים שמתו וכמה
 רשעים שחיו בשנה הבאה, ומה
 הכוונה במה שאמרו צדיקים גמורין
 נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים,
 רשעים גמורין נכתבין ונחתמין
 לאלתר למיתה.

ובתבו התוס' - וכמו שמבאר
 המהרש"א את דבריהם,
 שעיקר ה'חיים' הכוונה לעולם הבא,
 כי גם הבהמה יש לה חיים, אבל
 'חיים' הכוונה שכשהאדם מסתלק
 מהעולם לאחר אריכות ימיו ושנותיו,
 שלא יהיה כ'מת', שבשעת המיתה,
 אף שנפסקה הרכבת הגוף והנשמה,

בעל כורחו, ומן הסתם השבועה
 מקבלת את כל התוקף של שבועה.
 נמצא, שמלבד מה שמוטלת עלינו
 החובה של שמירת תורה ומצוות,
 קיבל כל אחד מאתנו בשבועה לשמור
 את הנשמה בטהרתה.

ומהו הדרך של שמירת הטהרה
 של הנשמה, פירש רש"י,
 'לשמור את התורה', היינו שעל ידי
 שמירת תורה ומצוות שומרים על
 טהרת הנשמה.

זמן שמחתינו

חג הסוכות נקרא בשם 'זמן
 שמחתינו'. והמעם מה שסוכות
 נקרא זמן שמחתינו יותר משאר
 המועדים מבואר בספרים, לפי שחג
 הסוכות חל לאחר ראש השנה ויום
 הכיפורים, וזהו השמחה הגדולה
 ביותר ששייך אצל האדם, מה שזכה
 לכפרת עוונות.

ואמרו במדרש (ויק"ר ל, ב), שנמילת
 ארבעת המינים זהו לסימן
 ולאות שניצחנו בדן, כי בראש השנה
 ויום הכיפורים זוכים בני ישראל
 לכפרת עוונות, וזוכים להיכתב בספר
 החיים.

נכתב ונחתם בספר המתים, שאם הוא נכתב ונחתם בספר החיים, לא נפסק באיזה אופן ימשיך צורת חייו, אם צורת חייו יהיו באופן של ההרכבה של הגוף והנפש כאחד, או שמא יהיה צורת החיים בצורה אחרת, בזה יש חשבון אחר, ובמימרא זו לא נתבאר ענין זה, והענין של השלשה ספרים נפתחים דנים רק על עצם החיים ולא לגבי צורת החיים של האדם.

ובמו כן מה שאמרו חז"ל, 'רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה', 'מיתה' הכוונה שבמשך ימי חייו אינו חי את חייו מתוך דביקות בצרור החיים, כי אין הנשמה מקושרת למקומה, ואין לה שייכות למקורה, והרי היא כאבר המדולדל לפי שהנשמה מנותקת ממקורה, 'די נשמה איז אפגעריסען פון דעם וואס זי דארף זיין', זהו בחינת מיתה.

מיתה זו מתחילה כבר בימי חייו האדם, כי בצורה כזו חייו בעולם הזה הוא כגוסס, אבל המיתה האמיתית, המיתה הפנימית, כבר נגזרה עליו, אלא שבמשך הימים שישאר לחיות בעולם הזה הוא מסתובב כגוסס, ושוב אין דנים אותו כ'חי'.

אבל האדם ממשיך לחיות, כי יש השארת הנפש, ונשמת האדם ממשיכה לחיות.

חיי האדם מתחילים ביום שהוא נולד, אך הם לא מסתיימים לעולם, כי האדם שזוכה לחיים הנצחיים חייו אינם נפסקים לעולם, אלא שיש שינוי בצורת חייו, כמו שהעובר נולד, והנולד גדל והולך ונהיה גדול, כמו כן יש השתנות בצורתו של האדם לאחר אריכות ימיו ושנותיו בעולם הזה.

אמנם המוות גורמת לשינוי בצורת חיי האדם, אך עצם החיים נמשכת. כמו שביום שהאדם נולד מתחילים ימי חייו, ואף שהאדם גדל והולך והוא משתנה, אבל נשאר חי, כמו כן לאחר אריכות ימיו ושנותיו בעולם הזה האדם נשאר בחיים, אלא שההרכבה והצורה החיצונית של האדם משתנית, אך חיי האדם נשארים כמו שהיו.

וזהו הענין של צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, שבכל שנה בראש השנה דנים את האדם אם הוא נחשב 'חי', היינו אם ישאר לחיות חיים נצחיים, אם יזכה להיצרר בצרור החיים.

וזהו הכוונה במה שהאדם נכתב ונחתם בספר החיים, או שמא

ויש לדקדק בזה מהו הענין של היציאה עם הדגל, שאף שניצחו במלחמה, אבל מהו הענין לצאת ברחובות העיר ולהכריז עם דגלים על הניצחון, מהו הענין בזה, ומה אנו מראים על ידי היציאה עם ארבעת המינים.

ע"י מה שמראה השמחה ישאר הנצחון בידו

והביאור בזה הוא, אם חס ושלום האדם אינו מחשיב את ימי ראש השנה ויום הכפורים שעברו עליו, ואינו מחשיב את הענין של כפרת עוונות, ואינו מחשיב מה שנכתבים ונחתמים בספר החיים, לא נשאר בידו מאומה.

הענין של היציאה עם הדגל הוא להראות ולקבל את השמחה על הגדולה והניצחון, להכיר בניצחון, להכיר בשמחה. ההכרה של הניצחון והשמחה, זהו הקיום של הניצחון והשמחה.

איזה רושם נשאר בידינו עם השמחה של כפרת העוונות, איך נשאר בידינו השמחה על מה שנכתבנו ונחתמנו בספר החיים!?, על ידי זה שמראים את השמחה, השמחה הוא החומר שעל ידה מתקיים בנו הסגולות והאוצרות

וזזהו הכוונה 'רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה', שכבר מעכשיו הוא נידון למיתה, והנידון הוא רק כמה שנים יהיה כגוסס בעולם הזה, וכזה יש בראש השנה דין אחר וחשבון אחר, ואין זה הנידון כאן במימרא זו.

במאמר חז"ל זו נתפרש בעיקר הדין אם האדם נכתב ונחתם לחיים או למיתה, לא מדברים מצורת החיים, ולא כמה שנים יהיה בעולם הזה כגוסס, 'ווי לאנג זאל ער זיך נאך האלטען ווי א גוסס'.

ענין ארבעת המינים להראות השמחה בנצחון בר"ה

והנה לגבי ארבעת המינים אמרו במדרש, שנמילת ארבעת המינים זהו לסימן ולאות שניצחנו בדין, שבראש השנה ויום הכיפורים זוכים בני ישראל לכפרת עוונות, וזוכים להיכתב בספר החיים. ומבואר, שארבעת המינים הם ביטוי של שמחה, 'ס'איז א אויסדריק פון שמחה' שיש לנו על ידי מה שזכינו להיכתב בספר החיים.

הלשון במדרש הוא שענין ארבע המינים הוא משל למדינה שניצחו במלחמה ואז הם יוצאים עם דגליהם בידיהם. וכמו כן אנו יוצאים עם ארבעת המינים.

ומבואר בזה שני טעמים על מה שסוכות הוא זמן שמחתינו, ושני טעמים אלו לא קרבו זה אל זה, כי במדרש אמרו שטעם השמחה של סוכות ושל ארבעת המינים הוא השמחה על כפרת עוונות, והיינו שהשמחה היא שמחה רוחנית מה שזכתה הנשמה להיות צרורה בצרור החיים, ואילו מדברי הרמב"ם מבואר שענין השמחה הוא מטעם גשמי, מה שזוכים לפרנסה.

ביאור שני הטעמים כאחד

אך האמת הוא ששני הענינים אחת הם, ואין סתירה בין שני טעמים אלו.

בכל מקום שזכרו ברכות בתורה, נכתבו ברכות בגשמיות, שעל ידי הקבלת עול מלכות שמים זוכים לברכות בגשמיות. כמו שאנו מזכירים בפרשה השניה של קריאת שמע (דברים יא, ד), 'ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירושך ויצהרך', וזהו פסוק שאנו מזכירים פעמיים ביום יחד עם קבלת עול מלכות שמים.

ויש להבין, כשמקבלים עול מלכות שמים, האם אי אפשר לתת שכר מעולה יותר מזה רק מה שלבני ישראל תהיה תבואה לאכול, אך אנו

שזכה בהם האדם בימים נוראים, השמחה שמראה השמחה במה שזכה בדן, זהו קיום הדבר.

אבל אם חלילה אין לנו שמחה במה שזכינו לנצח בדן אזי הדבר הולך לאברון והפסד, 'ווערט דאס אויסגעשפיגען, ווערט דאס פארלוירען', ולא נשאר ביד האדם מאומה, כי הוא בגדר תוהה על הראשונות.

טעם השמחה משום זמן האסיף

בספרים מביאים מה שכתב הרמב"ם בספר המורה (ח"ג פמ"ג), לבאר ענין שמחת החג בסוכות ושל ארבעת המינים, שהוא כענין שנאמר בתורה על חג הסוכות (שמות כג, מז), 'וחג האסיף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה', שבתקופה זו היו מאספים את התבואה מן השדות. בימי הקיץ היו קוצרים את התבואה, והיו עובדים עם התבואה בשדות בימות הקיץ, ובסוכות הוא זמן האסיף.

ומבוא שם שבימים אלו יש לאדם שמחה כי הוא מאסף את תבואתו, ואיסוף התבואה היתה הכנה לכל השנה הבאה, ובשעת שמחתו בעת אסיפת התבואה עליו להודות להשי"ת על מה שזכה לכך.

הבריאה לא היתה עבור המלאכים, כוונת הבריאה היתה עבור בני האדם.

נמצא, שבמחשבה ובתכלית הבריאה קדם האדם למלאכי השרת, לפי שהוא תכלית כל הבריאה, 'ואם לאו, אומרים לו זכוב קדמך, יתוש קדמך, שלשול זה קדמך'.

תכלית בריאת האדם

והכוונה בדברי המדרש הוא, שאם האדם חי לפי אותו רצון שברא השי"ת את הבריאה, היינו שהשי"ת ברא את הבריאה בשביל האדם, דבר זה מבין כל בר דעת שתכלית בריאת האדם לא היתה רק כדי שיהנה האדם מהעולם הזה במשך שבועים ותשעים או מאה שנותיו באכילה ושתיה ושינה, לא לתכלית זו ברא השי"ת את הבריאה כדי שהאדם יאכל וישתה וילך אחר תאוות ליבו בשנים שיש לו לחיות.

אדרבא, הלא האדם נברא תחילה בגן עדן, ונברא באופן שלעולם לא ימות, ולתכלית של 'לעבדה ולשמרה' (בראשית ב, טו). בשעת בריאת האדם העולם היתה במצב אחר לגמרי, ואילו המצב בו אנו חיים היום נהיה רק מחמת החטאים של אדם הראשון ושל דור

רואים שהתורה העמידה את הברכות באופן הזה.

השי"ת ברא את האדם עם הצטרכות של בשר ודם

והענין בזה הוא, שהתורה אינה דורשת מהאדם שיהיה כמו מלאך, 'די תורה וויל נישט אַ מענטש זאל זיין אַ מלאך', כי אילו חפץ היה השי"ת שנחיה כמלאכים, הרי שהיה בורא את כל בני ישראל כמלאכים.

השי"ת ברא אותנו כאנשים, 'אנשים' הכוונה פשוטו כמשמעו, אדם שיש לו את כל הצטרכויותיו שהוא זקוק להם, כל ההצטרכות הגשמית שהגוף צריך לו. דווקא באופן זה רצה השי"ת שיהיה ההרכבה של האדם, ואין השי"ת מבקש מבני האדם שינתקו את הגוף מהגשמה, שהשי"ת חפץ דווקא בהרכבה זו.

חז"ל אמרו במדרש (ב"ר ה, א), 'אם זכה אדם, אומרים לו אתה קדמת למלאכי השרת', שכאשר ברא השי"ת את הבריאה, 'בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ' (בראשית א, א), תיכף באותו היום נבראו המלאכים, ואילו האדם נברא רק ביום השישי. ומה הכוונה 'אתה קדמת למלאכי השרת', שכוונת

המלאכים נוצרו כדי לשמש את הבריאה, ואילו האדם נברא לפי שהוא תכלית הבריאה, ואם כן האדם שחי את חייו על פי התכלית של הבריאה אומרים לו 'אתה קדמת למלאכי השרת'.

אבל אם האדם חי את חייו ללא תכלית, וחי באופן שהולך אחרי תאוות ליבו במשך כל ימי חייו, אומרים לו יתוש קדמך, כי בסדר הבריאה של חיי העולם הזה נבראו התולעים קודם האדם, כי התולעים נוצרו ביום החמישי ולא ביום השישי. ואם האדם חי את חייו לא עם הכוונה שלשמו ברא השי"ת את הבריאה, אם כן 'יתוש קדמך', כי אז התולעים חשובים יותר מהאדם, כי הם נוצרו בפועל קודם לאדם.

דרך ההשתמשות בגשמיות

והנה לשון המדרש הוא 'אם זכה אדם אומרים לו אתה קדמת למלאכי השרת'. וכמה זוכה האדם למעלה זו, לא על ידי מה שיחיה כמלאך, השי"ת אינו חפץ שיחיה כמלאך שאינו אוכל ואינו שותה, כי בפירוש נאמר (דברים ה, י), 'ואכלת ושבעת וברכת'.

הדין הוא שקודם שהאדם שוכב לישון יברך ברכת המפיל,

המבול והחמאים שחטאו בני ישראל והעולם.

"יעדער בר דעת פארשטייט דאך, אז דער תכלית הבריאה איז נישט אז דער מענטש זאל עסען און טרינקען און זיך לאזען וואויל גיין הונדערט און צאוואנציג יאהר וואס ער איז דא אויף דער וועלט, דער תכלית הבריאה איז אז דער מענטש זאל זוכה זיין אויף חיים נצחיים, דער לעבען פון דער מענטש זאל זיין נצרך בצרור החיים, בספר החיים ווי דער מהרש"א זאגט".

דבר זה מבין כל בר דעת, שתכלית הבריאה אינו כדי שהאדם יאכל וישתה וילך אחר תאוות ליבו במשך השנים שהוא חי לו בעולם הזה, תכלית הבריאה הוא שיזכה האדם לחיים הנצחיים, שיהיו ימי חייו של האדם נצררים בצרור החיים, בספר החיים וכביאור המהרש"א.

בשהאדם חי עם תכלית הבריאה, הרי שהוא קודם למלאכי השרת, לפי שהמחשבה שהיה לכביכול בשעת בריאת העולם, מחשבת יצירת האדם היתה קודם למחשבת יצירת המלאכים, כי המלאכים נבראו רק לאחר מכן לשמש את לבריאה.

מצה שלא כדרך הנאתן, או שיאכל בסוכה שלא כדרך הנאתו אינו מקיים מצות מצה ומצות סוכה.

אם האדם יושב בסוכה ויטבול את פרוסת המוציא במיט וכן יאכל, תהיה ברכתו לבטלה ולא יקיים מצות סוכה, ואם ירצה לטבול את הפת באיזה דבר יטבול את הפת בדבש, וכשאוכלים דבש מרגישים את המתקות.

כמו כן, כשהבטיח השי"ת לבני ישראל שיתן להם ארץ זבת חלב ודבש, לא היתה הכוונה שיערכו את הדבש במלח, אלא הכוונה הוא שיאכלו דבש מתוק, אלא שאכילת החלב ודבש יהיו באופן ולתכלית כדי שהגוף תתקיים על עמדו ועל מתכונתו, כדי שהגוף יהיה בריא ושיוכל לקיים תורה ומצוות. שהתכלית לא תהיה אכילת החלב והדבש, אבל החלב והדבש חסרים לאדם, והם ברכת הארץ.

להכיר בחסדי הבורא ולהודות עליהם - וזהו ענין חג הסוכות

האדם צריך להכיר בטובת הבורא של 'ואספת דגנך'. בשעה שמשכים בבוקר והוא בריא ושלם, 'ער שמיט אויף אַ געזונמער', ובכוחו להזיז את רמ"ח אבריו, ויש לו מה

וכשמשכים משנתו יאמר 'מודה אני לפניך מלך חי וקים'. השי"ת לא ברא את האדם שעבודתו תהיה באופן שלפני כל אכילה ישפוך ויכסה במלח את כל מאכליו, ויש דינים של עונג שבת ושמחת יום טוב. כשהאדם אוכל ושותה כדרך האנשים, המציאות הוא שהאדם יש לו הנאה מהאכילה ומהשתיה.

מצאנו שיש כמה שימות בראשונים שאם אכל ונשאר צמא, מן התורה אינו יכול לברך ברכת המזון, כי עדיין חסר אצלו ב'ושבעת'. לא מצאנו שיש ענין שיאמר האדם שמאחר שכבר אכל, מה בכך כמה שהוא מרגיש צימאון בגרונו, הרי הוא מקבל עליו היסורים ויטבול את הצימאון, 'ועל איד אביסעל ליידען און שפירען דעם דארשט אין האלדו', אבל מהאדם לא מבקשים הנהגה זו, ואם הוא מרגיש צימאון הרי שעדיין לא קיים את ה'ושבעת'.

רצון הבורא בהרכבת הגוף עם הנשמה היתה, שהאדם ישתמש עם הענינים הגופניים שלו, ושיחיה את חייו באופן שיקיים רצון הבורא, שהאכילה ושתיה ושינה שלו תהיה באופן הרגיל גם אם יש לו הנאה מהם, כי אכילה שלא כדרך הנאתו אינו בכלל אכילה, ומי שיאכל

העיקר לטפל, כי ממילא העיקר נהיה מכל, כי על ידי מה שעושים את המכל לעיקר עושים את העיקר לטפל.

זהו השבועה שעליה השביעו כל אחד מאתנו, "והוי יודע שהקדוש ברוך הוא טהור ומשרתיו טהורים, ונשמה שנתן כך טהורה היא, אם אתה משמרה בטהרה מוטב, ואם לאו", אם אין שומרים את טהרת הנשמה, 'הריני נטולה ממך', וזהו הכוונה שחלילה תיכרת הנשמה ממקור החיים.

זהו הא' הראשון, שקודם שנוגד האדם משביעים אותו על ענין זה, לשמר את הנשמה בטהרה, והדרך לשמור את הנשמה היא לשמור את טהרת הנשמה, על ידי מה שתכלית האדם בימי חייו תהיה נצרך בצרור החיים, שיכתב ויחתם בספרן של צדיקים, 'בספר החיים'.

ארבעת המינים כנגד ד' כתות
בישראל

במדרש (ויק"ד ל, יב) אמרו, שארבעת המינים הם כנגד ארבעה כתות שיש בישראל, 'פרי עין הדר אלו ישראל, מה אחרוג זה יש בו מעט ויש בו ריה, כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים'.

ללבוש, ומה לאכול ולשתות, עליו להודות להשי"ת.

זהו כוונת דברי הרמב"ם שסוכות הוא זמן אסיפת התבואה וצריכים להודות להשי"ת על חסדיו.

אנו מזכירים דבר זה פעמיים ביום בעת קבלת עול מצוות, שכישמרו בני ישראל תורה ומצוות, יתן לנו השי"ת הסייעתא דשמיא שנוכל לקיים תורה ומצוות, כי 'הבא לטהר מסייעין אותו' (שבת קד.). וזהו מה שנאמר (דברים יא, טו) 'ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת'.

יזהר שלא לעשות את הטפל
הגשמיות לעיקר

מתי עובר האדם על השבועה באופן שהוא 'נשבע למרמה', מתי מממא האדם את נשמתו. כשהאדם מחליף ועושה מהטפל עיקר ומהעיקר טפל. מהטפל - מהחיים הגשמיים, עושה מזה עיקר, שזהו עיקר תכליתו, אכילה ושתיה וללכת אחר תאוות ליבו, 'זיך לאזען וואויל גיין', ועיקר שאיפתו בימי חייו הוא להתעשר ולהשיג כבוד וחמדות ותאוות, ועל ידי כן ח"ו הופכים את הטפל לעיקר.

בשעושים את הטפל לעיקר, שוב אין צריכים לעשות את

נחשב לאדם לעצמו, 'יעדער מענטש איז אַ מענטש פאר זיך אליין, והוא עתיד ליתן דין וחשבון לעצמו, ומו שזוכה, זוכה לעצמו, ומי שח"ו אינו זוכה, מפסיד לעצמו.

אך מאידך, יש חיבור של כל הכלל כאחד, שכולם נחשבים כאחד, וזהו חיבור פנימי, החיבור של נשמות ישראל כאחד.

וזהו הענין מה שאמרו (חגיגה פו.), 'כל אחד ואחד יש לו שני חלקים, אחד בגן עדן ואחד בניהנם, וזה צדיק נמל חלקו וחלק חברו בגן עדן, נתחייב רשע נמל חלקו וחלק חברו'. שיש ענין של כללות ישראל. וזה גם הענין של 'כל ישראל ערבים זה בזה' (שבועות לז.), שיש יחוד של כל ישראל כאחד.

בדרך דוגמא, אחד שגולד עם כשרון חלש, באופן שלא שייך שיגדל בתורה ויהיה תלמיד חכם, והשני גולד בעל כשרון גדול. מי שגולד עם כשרון חלש אל ידמה בעיניו שהוא מופקע מתורה, שנשמתו אין לה שייכות לתורה, אין זה כך. וכמו כן אין לומר שמחמת בחירתו אין לו תורה.

גם זה שקנה תורה אין לומר שזוכה לתורה משום שהדבר הגיע לו בקלות, לפי שהוא בעל כשרון.

המעם הוא התורה והמצוות והם הריח טוב, והצדיקים יש להם תורה, כי הם תלמידי חכמים, והם אדוקים ועוסקים בתורה ובמעשים טובים.

'כפות תמרים אלו ישראל, מה התמרה הזו יש בו מעם ואין בו ריח, כך הם ישראל, יש בהם שיש בהם תורה ואין בהם מעשים טובים'. ואין הכוונה שאינם מקיימים את המצוות, כי מי שאינו מקיים מצוות גם לתורתו אין חשיבות, אך הכוונה בזה הוא שאף שמקיימים את המצוות, אבל עיקר הדגש והמסירות אינו מצוין במעשיו הטובים.

'וענף עץ עבות אלו ישראל, מה הדם יש בו ריח ואין בו מעם, כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה, וערבי נחל אלו ישראל, מה ערכה זו אין בה מעם ואין בה ריח, כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים, ומה הקדוש ברוך הוא עושה להם, לאבדן אי אפשר, אלא אמר הקדוש ברוך הוא, יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו'.

הענין של כללות ישראל

הכוונה ב'הן מכפרין אלו על אלו', הוא שיש ענין שנקרא כללות ישראל, שמצד אחד כל אחד

אלו. אבל מי שפורש מן הציבור, כבר אמרו חז"ל שהפורש מן הציבור אין לו חלק לעולם הבא, כי אם האדם אינו מבטל את עצמו להיות חלק מהכלל, אזי לא יוכל להיות הן מכפרין אלו על אלו.

ומה הכוונה להיות חלק מהכלל, הנה מי שחלילה אינו מאמין בתורה ומצוות, ממילא אינו מאמין בענין של הכלל ישראל, ומי שאינו מאמין בענין של כלל ישראל, ממילא לא שייך אצלו הענין של 'הן מכפרין אלו על אלו'.

אמנם יש בזה עוד חשבונות של תינוקות שנשבו, ועוד חשבונות שיש להשי"ת, אבל הענין של 'הן מכפרין אלו על אלו', להיות חלק מהכלל, ענין זה שייך דווקא כשהאדם מבטל את עצמו לכלל.

גם הצדיק שיש בידו תורה ומצוות, בכל זאת צריך לבטל את עצמו לכלל. אך בספר כתב סופר כתב, שעל אף שלוקחים את האתרוג ביחד עם שאר המינים, אבל אין מאגדים אותו יחד עם שאר המינים.

והמעם בזה הוא, לפי שהצדיק אינו צריך כל כך לכלל, אך הלולב וההדסים זקוקים לכלל לפי שהם בעלי מומין, כי הם חסרים, כי מי שיש לו תורה בלא מעשים טובים,

אותו הדבר הוא גם בעשיר גדול שנותן הרכה צדקה להחזקת התורה, והשני שכל ימיו הוא עני, האם אין לו שייכות עם הסגולה ועם השלמת הנפש הנעשית על ידי מצות צדקה וגמילות חסדים, האם לא יהיה לו שום שייכות עם ענין זה. בענין זה יש חשבונות של כללות ישראל, שהמצוות שמקיימים אלו מזכים הם את כל ישראל.

וזהו הענין שארבעת המינים מכפרים זה על זה.

לבטל עצמו לכלל

ויש להבין, שמה שאמרו חז"ל על הערבות שאין בהם תורה ולא מעשים טובים, אלו הם הרשעים שאין בידם לא תורה ולא מעשים טובים, הנה בחז"ל מצאנו כמה עונשים חמורים על פושעי ישראל, ומצאנו שהרשעים נחתמים לאלתר למיתה, ומהו הכוונה במה שאמרו 'יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו', ומהו הכוונה 'מכפרין אלו על אלו'.

הביאור בזה הוא, שכשיהודי מבטל את עצמו לכלל ישראל עי"ז נעשה לחלק מהכלל, מי שעושה את עצמו לחלק מהכלל, זוכה להיות בכלל 'הן מכפרין אלו על

שיהיה ממש כאבר של הכלל ישראל, כי כדי שיינק האדם מהכלל, נדרש התחברות, ידידות וריעות של האדם לכלל ישראל. זהו היסוד של אהבת ישראל, שיהיה לאדם התחברות והתקשרות בנפשו ורוחו ויהיה ניח לכל אחד מישראל.

כפי ההתחברות וההתבטלות של האדם לכלל ישראל, כך תהיה לו קשר ושייכות לינק מהזכויות והענינים של הכלל ישראל.

והנה גם מי שמאמין שהוא חלק מהכלל ישראל, ושמעשיו הטובים משפיעים עבור הכלל ישראל, ושהוא יונק מהמעשים טובים של הכלל ישראל, אבל אם חסר לו בהתחברות וידידות וריעות לכלל ישראל, הרי שחסר אצלו בענין שייחשב לחלק מהכלל.

אם השי"ת העמיד לנו והתורה העמידה לנו, 'אויב דער רבונו של עולם האט אונז אוועק געשטעלט און די תורה האט אונז אוועק געשטעלט' - שארבעת המינים צריכים זה לזה, שיהיו מכפרים אלו על אלו, על אחת כמה וכמה שכל אחד מישראל בדורות הללו צריך להתחבר ולהיות חלק מהכלל.

'הלוואי' זאלען מיר נישט זיין פון די געמיינע ערבות, הלוואי

או שיש לו מעשים טובים ללא תורה, הרי הוא נזקק לשני, והערבה בוודאי שצריכה לטובת הכלל, אבל האתרוג, אף שגם הוא צריך לטובת הכלל, אבל השייכות שלו עם הכלל הנו באופן שונה.

הדרכים לבטל עצמו לכלל

ומהו הכוונה לבטל את עצמו לכלל, היסוד הראשון הוא פשוטו כמשמעו, שיאמין האדם באמונה שלימה שיש ענין של 'כלל ישראל', ויאמין באמונה שלימה שכל מצוה שמקיים, כל מעשה טוב שעושה, נכללים בתוך הנשמה של כל הכלל ישראל, שהמצוה שקיים אינו נשארת רק אצלו, אל שזה נשפע לכל הכלל ישראל, 'ס'גייט אדארך דעם גאנצען כלל ישראל'. ואף שבבחינה אחת המצוה היא רק של מי שמקיים את המצוה, אבל יש בחינה מסוימת שהמצוה משפיעה עבור כל הכלל.

יתבטל לכלל ישראל

אמנם בידיעה זו שהמצוה משפיעה עבור כל הכלל אין די בזה כדי שתתקיים 'והן מכפרים אלו על אלו', וענין זה מכואר בספרים, שנדרש מהאדם אהבה והתחברות,

קרעפליך, ומחמת כן מתחלקים לכיתות.

האמת היא, מה שצריכים לדבר מענינים אלו, כי זהו מוקצה מחמת מיאוס ממש, וקשה לפה לדבר דיבורי הבל אלו, 'ס' היבלט דאס מויל צו רעדען אזעלכע הבלים, וואס פאסט פאר די מאלפעס', ראויים הם לחסרי דעת, 'דאס פאסט פאר די חסרי דעת אין די משוגעים הייזער', אבל אדם מישראל שידע בין א' לב', הרי הדיבורים האלו הם סתירה לכל הבנין של הכלל ישראל.

הדיבורים הפחותים הללו, 'די קלייניקייט, מנתקים וקורעים את האדם מהכלל ישראל, 'דאס רייסט אראפ דעם מענשט פון דעם כלל ישראל', וזהו ענין של פורש מהכלל ישראל.

באמת שאין מה לדבר מענינים אלו, וזהו מאוס לדבר מהבלים אלו, ומי שעומד במצב זה, הרי הוא פחות פחות ממאומה, והרי הוא כערכה יבשה לגמרי, 'ער איז אַ פחות פחות פחות פון גארנישט, ער איז אַ אויסגעטריקנטע ערכה אינגאנצען', והוא כערכה פסולה, כי הרי יש ערכה פסולה לארבעת המינים שדוחה ופוסל את

שלא ניחשב מהערבות הפחותות. גם בתוך הערבות יש כמה דרגות, יש ערבות נאות יותר ויש ערבות פחותות יותר. גם בערבות יש ענין של הדר.

ומבאן יש ללמוד, שלא רק מי שיש בו איזה מעלה צריך להיות הדר, אלא שגם מי שאין בו שום מעלה ואין בו כלום, גם בזה יש חילוק עד כמה אין בו מאומה, אם אין בו מאומה אך הוא באופן מהודר, או מי שאין בו שום חשיבות וגם אינו באופן מהודר. הלואי שלא נהיה מהערבות הפחותות, 'הלואי מיר זאלען נישט זיין פון די געמיינסטע ערבות'. ואם כן מבין כל אחד עד כמה אנו צריכים להגיע לזכויות של הכלל.

הזהירות שלא לבטל את השני

לשם כך צריכים התבטלות לכלל ישראל במידות, ומידות הכוונה פשוטו כמשמעו, שלא יתגאה אחד על השני, ושלא יבטל אחד את השני, ושלא יעשו כיתות כיתות, כמו שיש היום אצל בני ישראל שיש כמה מיני כיתות בישראל, זה לובש כובע כזה, וזה לובש כובע אחר, 'דער גייט אזא קאפעלוטש, און דער גייט אזא קאפעלוטש', זה אוכל מין אחד של קרעפליך, והשני אוכל מין אחר של

ובנוסף יש בזה גם ענין פנימי, כי מי שלא תיקן את מידותיו כראוי הוא בכלל פרישה מן הציבור, שמנתק את עצמו מן הציבור, 'ער רייסט זיך אראפ פון ציבור', וכשהאדם פורש מן הציבור אינו זוכה ורואה בנחמתה. מי שאינו חלק מהכלל ישראל, אינו מקבל את היניקה מהכלל ישראל כראוי, ובוה שובר האדם את עצמו.

מעט המחיה נפש מישראל ע"י
התקרבות

מאידך, על ידי מידות טובות, יש סגולה במה שמראה קירבה לשני. כי כל אחד יש בו איזה שבירה מחמת חסרון שיש לו, 'יעדער מענטש האט אין זיך א צובראכענקייט', 'ס'פעלט איהם דאס, ס'פעלט איהם יענטס'. לאחד יש חסרון ברוחניות ולאחד יש מחסור בגשמיות, לאחד חסר בידיעת התורה, והשני חסר לו באיזה מצוה. יש מי שחלילה לקוי בחטא, ויש מי שחסר לו בפרנסה או בריאות הגוף וכדומה, ועל ידי ההתקרבות והחיזוק, על ידי מה שמחזק ומחשיב את הזולת, על ידי כן מחיים נפש מישראל.

בשזוכים להחיות נפש מישראל, זהו מענינים החשובים

עצמו מארבעת המינים, והוא כמו מי שתולש את העלים מבר הערבה, והבד של הערבה ללא העלים הרי זה פסול, כי הבד ללא העלים אינו בכלל ערבה.

מי שדיבורו הוא באופן זה הוא כמו שתולש את העלים מהערבה, והדיבורים הללו הם הבלים ממש ואין לדבר אודות ענינים אלו.

צריכים להיזהר להיות מהכלל, שלא יתפאר אחד על השני, שלא יפגע אחד בשני, ושלא יבייש אחד את השני, ובענינים אלו יש נסיונות, ואי אפשר לומר על נסיונות אלו שהם שטותים והבלים, כי עדיין לא זיכך כל אחד את מידותיו, המידה של 'בר לבב' הוא מדרגה גדולה, ויש לכל אחד מידות שצריכים לתקנם.

אבל זאת צריכים לדעת, שללא תיקון המידות נחשב האדם כפורש מן הציבור, וכפי כמה שעדיין לא תיקן את מידותיו, כפי כך נחשב לפורש מן הציבור, כי כשהאדם אינו מתקן את מידותיו, לא רק שעובר על מצות 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא י"ב, יח), או שעובר על לא תקום ולא תטור ושאר איסורים השייכים לעניני מידות, אלא שמלבד זאת עוברים על איסורי תורה.

לפעמים האדם נמצא במצב של שברון לב, וכשמוסיפים לפגוע בו, הרי זה דומה כמו מי שרואה אדם שוכב על הארץ, והוא ניגש אליו ומכה אותו בראשו, ודורך במנעליו על ראשו.

כמו כן, כשנמנעים מעשיית חסד עם השני, מי יודע באיזה זמן היה חסרון זה, ואפשר שבזה הכה בראשו של אדם שכור השוכב על הארץ, 'אפשר האט מען געקאפעט אין קאפ אַ צובראכענער מענטש וואס ליגט אויף דער ערד אדער אַ טרעט אויפ'ן קאפ', וזהו דבר נורא.

מצד אחד על ידי ההנהגה טובה עם הזולת, מתוך ידידות וטוב לב מגיעים לדברים גדולים וכבירים עד מאד, 'די פריינדליכקייט, זיסקייט, גוטסקייט ארויס צו וויזען פאר אַ צווייטען מענטש'. אי אפשר לדעת באיזה זמן נהגו עם השני בהנהגה טובה. גם בצד השני, כשחם ושלום מראים לשני קרירות וכיטול ופגיעה, איך אפשר לדעת עד היכן נכנסה הפגיעה בעומק ליבו של השני.

נמצא, שעל ידי מה שהאדם מחזק את השני ועל ידי האהבה והריעות והידידות לשני, יש בו גם ענין שכולל את עצמו ומשתתף ומתחבר עם הכלל ישראל, ועל ידי כן

ביותר. לפעמים יש שכשנפגשים עם השני ואומרים לו ברכת שלום בידידות, 'מ'זאגט יענעם אַ פריינדליכען גוט מארגען', מחשיבים בזה את האדם, שמראים לו את החשיבות ומשבחים אותו.

אי אפשר לדעת מה שפועלים בליבו של השני על ידי כן, מה היה באותו רגע שנתן לו ברכת שלום בידידות, 'אין וואס פאר אַ מינוט האט ער צוגעטראפען מיט דעם פריינדליכען גוט מארגען'.

אם מכוונים לתת לזולת הרגשה הטובה בזמן שהיה לו שברון לב, וההרגשה הטובה הופכת את ההרגשה של האדם משברון לב ללב שלם, 'דער פריינדליכען גוט מארגען איז מהפך דער געמיט פון צובראכענקייט צו גאנצקייט', הרי שבו החיה את לב האדם.

אבל אם האדם פוגע בשני, 'מ'גיט איהם אַ שטאך', שאומרים לו לשון של ביטול עליו או כלפי אביו או כלפי רבו, מלבד מה שעצם הדיבור של הפגיעה בשני הוא חטא גדול, 'ס'איז אַ גרויסער חטא צו שטעכען אַ מענטש', מלבד זאת אין יודעים עד היכן הדברים מגיעים, אי אפשר לדעת באיזה מצב פגעו בשני.

יתפלל עבור הכלל ולא רק עבור עצמו

אנו רואים, שכל התפילות שתיוקנו אנשי כנסת הגדולה, כל השמונה עשרה הוא בלשון רבים, שאמרו 'אלוקינו ואלוקי אבותינו', ואין אומרים 'אלוקי ואלוקי אבותי'. כל התפילות, מתחילת התפילה ועד לסוף התפילה מתפללים עבור כלל ישראל.

האדם אינו מתפלל עבור עצמו, כי המתפלל רק עבור עצמו, גם אם יתקבלו תפילותיו, לא יפעל כל כך בתפלתו. כי כשמתפלל עבור עצמו, הוא מקבל רק מה שהוא זכאי לקבל על פי זכויותיו. אבל כשהאדם מתפלל עבור כל הכלל ישראל, אזי יונק האדם מהזכויות ומהאוצר הגדול שזוכים כל הכלל.

זמן שמחתנו - לצרור בצרור החיים'

אנו עומדים עכשיו בזמן שמחתנו, הזמן שזכו כלל ישראל לצרור בצרור החיים, לאחר שזכו ישראל לכפרת עונות. צריכים להכיר בדבר שהאושר הגדול של האדם הוא מה שזוכה להיות צרור בצרור החיים, כי ה'חיים' אין הכוונה מה שחיים את השנים בעולם הזה, גם הבהמה חיה

יזכה האדם לסגולתה של הכלל ישראל. כי על ידי מה שהאדם נוהר בעניני בין אדם לחבירו, ומשתדל לקרב את השני ולחזק את השני, על ידי כן יזכה להיכלל בתוך כלל ישראל ולינוק מהקדושה של הכלל כולו.

לינק מהקדושה של הכלל ישראל בכל הדורות

כשיונקים מהקדושה של הכלל ישראל על ידי ארבעת המינים, אין הכוונה רק לצדיקים שבאותו הדור, אלא הכוונה לאבות אברהם יצחק ויעקב, והכוונה לצדיקים שבכל דור ודור, כי הצדיקים פועלים עבור בני ישראל בכל הדורות, והאבות פועלים עבור הבנים.

עיקר פעולת האבות היא עבור הבנים שמחזיקים את עצמם כבנים ומתנהגים כבנים, 'קינדער וואס האלטען זיך פאר קינדער', בנים שמחזיקים את עצמם באהדות, בנים שמחזיקים ש'אב אחד לכולנו'.

עבור בנים הללו פועלים האבות, 'פאר אזעלכע קינדער נעמען זיך די אבות אהן'. אבל הבן שמוציא את עצמו מהכלל והולך בדרכי עצמו, אזי מה שפועלים האבות עבור הבנים אינו פועל כל כך עבורו.

בעולם הזה, וגם הרשעים מאריכים ימים בעולם הזה.

'חיים' הכוונה להמשך החיים, עד בלי סוף, זהו הכוונה ב'חיים', שיחיה האדם לנצח, אלא שלפעמים יש שינוי בצורה החיצונית של החיים, אבל יתכן שהאדם שחי עכשיו יש לו חיים, ויתכן שזהו בבחינת מיתה, שזהו מות עם גסיסה, ויתכן שיהיה חיים באופן אחר.

רצון הבורא וכוונת ה' הוא, שיש קיום לסגולות שזכה האדם בימים הנוראים, על ידי מה שיכיר בדבר ועל ידי השמחה בארבעת המינים, על ידי השמחה מה שזכה להיות צרור בצרור החיים, אבל אם חלילה אין לאדם השמחה, לפי שאינו מכיר בסגולה ובאוצר ובגדלות של הענינים הללו, הרי שיתכן שיתבטל ממנו מה שקנה וישאר ללא מאומה.

עוד צריכים אנו לדעת, שכולנו מושבעים ועומדים, כל אחד מאתנו השביעו אותו שיש לו נשמה טהורה, ועליו לשמור את טהרת הנשמה, וחלילה אם אין שומרים את טהרת הנשמה ניטלת ממנו הנשמה ונשרפת, ונכרת חלילה מהחיים הנצחיים בצרור החיים.

הדרך לשמור את טהרת הנשמה, הוא על ידי מה שידע האדם

שכל ימי חייו מיוחדים כדי לזכות לקיים תורה ומצוות, וכדווקא על ידי ההרכבה שיש באדם, הגוף והנשמה, ועליו לתת לגוף את הצטרותה בדרך הרגיל, 'אויף אַ נארמאלער געזונטער אופן'.

צריכים להיזהר שלא לעשות ממנו עיקר, שידע שאין זה כי אם מפל, ועל ידי כן יהיה האדם במצב שיוכל לעבוד את ה' כראוי. ויזהר שלא יעשה עיקר מהגשמות, כי על ידי מה שעושים מהמפל עיקר, ממילא נעשה העיקר למפל.

העשייה של המפל לעיקר, הוא כששאפתו של האדם הוא להשיג הצלחה בעניני העולם הזה, להתעשר ולהשיג כבוד, חמדות ותאוות.

עוד נתבאר מה שאמרו חז"ל, שארבעת המינים הוא כנגד ארבעת הכיתות שיש בישראל, וצריך האדם לכלול את עצמו בכלל ישראל, שיבטל האחד את השני, וכל אחד צריך להיות באגודה של ארבעת המינים, והלוואי שלא נהיה מהערכות הפסולות. אבל כדי לינק מהכלל ישראל צריך האדם לכלול את עצמו בתוך ארבעת המינים, שיבטל האדם את עצמו לארבעת המינים, וזהו הסגולה של הכלל ישראל, האוצר

החג, שנשמח בענינים הללו, ונתבונן בשמחה ובגדולה שיש בענינים הללו, ועל ידי כן יתקיימו בנו הענינים הללו במשך כל השנה. ועל ידי מה שנזכה להיכלל בתוך כלל ישראל נזכה להיות נצרר בצרור החיים ולהפטר מהגלות ונזכה לגאולה השלימה.

והזכות של הכלל ישראל, ועל ידי כן זוכים לקבל הזכויות של האבות.

זמן שמחתינו זהו הזמן להתבונן בכל הענינים הללו, ויהי רצון שנזכה לאורות שזכו לו ישראל בימים הנוראים, שיתקיים בנו על ידי שמחת

זכה וזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו

היות שזכינו ב"ה והגליון השבועי מופץ בכמה ערים, יש הזדמנות למי שליבו חפץ לזכות את הרבים ולקחת חבל בהוצאות ההפצה של הגליון בעירו, ויבוא על שכרו.

אפשר לפנות למערכת חידו"ת של רבינו,
למספר טעלעפאן 9 EXT 2290-854-718-1.

בברכה והערכה
מערכת החידו"ת של רבינו